

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Zdravotně sociální fakulta

Katedra sociální práce

Bakalářská práce

Sociální dopady hazardní hry na životní styl gamblera

Vypracovala: Ivana Holoubková

Vedoucí práce: PhDr. Martina Hrušková, Ph.D.

České Budějovice 2015

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou sociálních dopadů hazardní hry na životní styl hazardního hráče. Cílem této bakalářské práce je popsat základní aspekty života jedince, který trpí závislostí na hazardní hře; zjistit, jak a v jakých oblastech nejvíce hazardní hra změnila jeho životní způsob. Tento cíl práce byl zvolen za účelem odhalení nejvíce ohrožených oblastí života jedince během závislosti, které ovlivňují jeho životní styl.

Teoretická část bakalářské práce se v první kapitole zabývá teoretickým vymezením pojmu závislost, návykové a impulsivními poruchami. Druhá kapitola pojednává o hazardní hře jako takové. Dále se teoretická část bakalářské práce zabývá životním stylem gamblera, léčbou patologického hráčství a sociální práci s patologickými hráči.

Na základě stanoveného cíle práce byla zadána jedna výzkumná otázka: *Jakým způsobem ovlivňuje závislost na hazardních hrách životní způsob gamblera?* Na základě stanovené otázky byl proveden kvalitativní výzkum prostřednictvím metody hloubkových rozhovorů s třemi komunikačními partnery. Prostřednictvím těchto rozhovorů byly zjištěny životní oblasti, které byly gamblerským ovlivněny, byl tedy ovlivněn životní styl gamblera. Tyto oblasti byly v praktické části detailněji popsány a poté pomocí metody trsů přehledně zmapovány do tabulek. Tento výzkum prokázal, že závislost na hazardních hrách se neobejde bez značných negativních sociálních dopadů a bez změny dosavadního životního stylu.

Tato práce může vést ke zvýšení informovanosti o gamblersství a jeho sociálních dopadech jak jednotlivců, kteří se setkávají s gamblery, tak i veřejnosti.

Klíčová slova – závislost, gamblersství, sociální dopady, hazardní hra, životní styl

Abstract

This bachelor thesis deals with the issue of social impacts of gambling on the gambler's lifestyle. The target of this work is to describe the basic aspects of person's life who suffers from addiction to gambling; to determine how and which areas gambling has changed the way of their life the most. The target of the work was chosen in order to reveal the most vulnerable areas in the individual dependencies during their life that affect their lifestyle.

The theoretical part of the thesis in the first chapter deals with the theoretical definitions of the concepts of addiction, addictive and impulsive disorders. The second chapter focuses on gambling as such. Furthermore, the theoretical part of the thesis deals with the gambling lifestyle, treatment of pathological gambling and social work with pathological players.

Based on the stated objectives of the work has been assigned one research question: How addiction to gambling influences the gambler's lifestyle? Based on the identified issues was conducted qualitative research methods through in-depth interviews with three communication partners. Through these interviews there were found living areas that have been affected with gambling, consequently gambler's lifestyle has been affected. These areas were described in detail in the practical part and then methods of bunches were used for mapping into the tables. This research showed that gambling addiction is not without significant negative social impacts and without changing the current lifestyle.

This work may lead to an increased awareness of gambling and its social consequences for individuals who meet with the gamblers, so for the public.

Keywords - addiction, gambling, social impact, gamble, lifestyle

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 10. 8. 2015

.....

Ivana Holoubková

Poděkování

Mé poděkování patří PhDr. Martině Hruškové, Ph.D. za trpělivost, pomoc, cenné rady a věnovaný čas při tvorbě této bakalářské práce.

Dále bych chtěla poděkovat třem komunikačním partnerům, bez kterých by tato práce nemohla vzniknout.

V neposlední řadě bych ráda poděkovala mé rodině a partnerovi za vyjádřenou podporu a zázemí, která mi byla po čas studia a tvorby práce oporou.

Obsah

Obsah	6
Úvod	8
1. ZÁVISLOSTI, NÁVYKOVÉ A IMPULSIVNÍ PORUCHY	9
1.1 Definice závislosti – syndrom závislosti	9
1.2 Návykové a impulsivní poruchy	11
2. HAZARDNÍ HRA	13
2.1 Hra obecně	13
2.2 Charakteristika hazardu	14
2.3 Patologické hráčství	15
2.4 Fáze vzniku patologického hráčství	18
2.5 Bažení (craving)	19
2.6 Sociální aspekty gamblerství	21
2.7 Právní úprava	22
3. GAMBLER „HRÁČ“	24
3.1 Typologie hráčů	24
3.2 Ohrožené skupiny lidí inklinující k hazardu	25
4. ŽIVOTNÍ ZPŮSOB GAMBLERA	27
4.1 Životní způsob jako takový	27
4.2 Životní styl gamblera	28
4.3 Úprava životního stylu gamblera	28
5. LÉČBA	29
5.1 Anonymní gambleři	30
5.2 Prevence	31
6. SOCIÁLNÍ PRÁCE S PATOLOGICKÝMI HRÁČI	33
7. CÍL PRÁCE A VÝZKUMNÁ OTÁZKA	35
7.1 Cíl bakalářské práce	35
7.2 Výzkumná otázka	35
8. METODIKA	36

8.1	Charakteristika výzkumného souboru	37
8.2	Popis výzkumného terénu	37
9.	VÝSLEDKY VÝZKUMU	39
9.1	Životní oblasti gamblerů, kterých se gamblerství dotklo	39
9.2	Komunikační partner A	40
9.3	Komunikační partner B.....	42
9.4	Komunikační partner C.....	45
9.5	Shrnutí získaných dat z hloubkových rozhovorů.....	47
9.6	Výsledky získaných dat	48
10.	DISKUZE	53
11.	ZÁVĚR	58
12.	SEZNAM INFORMAČNÍCH ZDROJŮ.....	59
13.	SEZNAM PŘÍLOH	66
13.1	Rozhovor s komunikačním partnerem A	67
13.2	Rozhovor s komunikačním partnerem B	74
13.3	Rozhovor s komunikačním partnerem C	81

Úvod

Tato bakalářská práce *Sociální dopady hazardní hry na životní styl gamblera* se věnuje patologickému hráčství a sociálním dopadům hazardní hry na jednotlivé hráče a jejich životní styl. Toto téma jsem si vybrala, protože mi je velmi blízké. Ve svém okolí jsem se setkala již s několika případy patologického hráčství, proto mne tento okruh problémů velmi zajímal.

Problematika patologického hráčství je celospolečenská záležitost, i přesto bývá ale často bagatelizována. Ohrožený patologickým hráčstvím a jeho sociálními dopady může být prakticky každý. Všichni se mohou například vlivem tíživé situace dostat do prostředí hazardních her a ne vždy se člověk s touto situací dokáže vyrovnat sám a nepodlehnout vizi rychle vydělaných peněz, a proto bych chtěla poukázat na to, do jaké míry a jakým způsobem dokáže hazardní hra ovlivňovat, narušovat a ničit lidský život, životní styl.

Bakalářská práce se orientuje na problematiku patologického hráčství a sociálních dopadů hazardní hry na samotné hráče a jejich život. Tato práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část vymezuje základní pojmy dané problematiky jako například pojem závislost, patologické hráčství, možné dopady gamblerství, životní styl gamblera, sociální práci s patologickými hráči, ale také možnosti léčby patologického hráčství. Praktická část této bakalářské práce je realizována výzkumným šetřením pomocí kvalitativního výzkumu, prostřednictvím metody narativního čili hloubkového rozhovoru. Prostřednictvím třech hloubkových rozhovorů usiluji o nastínění a poodhalení možných sociálních dopadů, které s sebou hazardní hra přináší. Cílem praktické části bylo tedy zjistit, jak a jakým způsobem patologické hráčství ovlivňuje jednotlivé hazardní hráče.

Tato práce by mohla být přínosem pro jednotlivce, kteří se setkávají s gamblerem, ale také pro širokou veřejnost a zvýšení povědomí společnosti.

1. ZÁVISLOSTI, NÁVYKOVÉ A IMPULSIVNÍ PORUCHY

1.1 Definice závislosti – syndrom závislosti

„Jasně jsem si uvědomil, že jsem závislý, když jsem slíbil synovi, že přijdu domů za dvě hodiny, a místo toho jsem přišel za 14 dní.“ (37, s. 9)

Lidé se často snaží nalézt příležitost k úniku od svých problémů, dosáhnout nekonečného pocitu štěstí, klidu, síly a nadlidských schopností, nemyslitelných zážitků a inspirace. Vždy pro ně bylo poutavé mít něco takového okamžitě, bez vynaložení úsilí. Tuto možnost, popřípadě její iluzi, jim mohly přinést psychoaktivní látky (50, s. 547).

Psychoaktivní látky jsou látky, které mění psychický stav uživatele, zpravidla subjektivně žádaným způsobem. Důsledkem užívání látky je např. akutní intoxikace, zneužívání (abúzus) – tělesné a psychické změny nebo poškození v důsledku dlouhodobého užívání a závislost.(50, s. 548)

Závislost lze nazvat jako souhrn psychických a tělesných změn, které se utváří jako dopad častého užívání psychoaktivních látek. Projevuje se specifickými příznaky, které trvají v době dvanácti měsíců. Je to například silná touha mít a užívat látku (bažení), neschopnost sebekontroly při užívání látky, abstinenční syndrom (50, s. 549).

Dle Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN-10) je to soubor tělesných, behaviorálních a kognitivních skutečností, při kterých má užívání látek u jedince přednost před jednáním, kterého si dříve cenil více. Hlavní charakteristikou syndromu je silná touha užívat psychotropní látky, tabák či alkohol.

Konečná diagnóza by se měla zpravidla stanovit pouze v případě, že v průběhu jednoho roku došlo ke třem a více z následujících jevů:

- a) silná tužba, pocit puzení k užití látky;

- b) potíže se sebekontrolou při užívání látek, a to jestliže se jedná o začátek, ukončení či o množství látky;
- c) fyzický odvykací stav: Užívání za účelem zmenšit příznaky přivolené používáním látky. K umírnění odvykacího stavu se též někdy užívá příbuzná látka s obdobným účinkem.
- d) průkaz snášenlivosti k účinkům látky jako potřeba vyšších dávek, aby se docílilo původního účinku vyvolaného nižšími dávkami (např. jedinec závislý na opiátech nebo alkoholu může brát takové množství látky, které by zcela zneschopnilo či usmrtilo uživatele bez tolerance);
- e) postupné opomenutí ostatních potěšení pro užívané psychotropní látky a obětování většiny času k získání, užití nebo zotavení z účinku látky;
- f) pokračování v užívání látky přes zjevný důkaz škodlivých důsledků (např. poškození jater, depresivní stavy (37, s. 10).

Definice závislosti dle Americké psychiatrické asociace (DSM-IV) zní následovně: Pro určení závislosti by měl uživatel mít alespoň tři ze sedmi uváděných příznaků v období, stejném jako je tomu u MKN-10, 12 měsíců:

- 1) nárůst tolerance (zvyšování dávek pro dosažení, neb také pokles účinku látky při totožném dávkování);
- 2) odvykací stav při vysazení psychoaktivní látky;
- 3) užívání většího množství látky, nebo delší čas, než bylo v úmyslu, jeden či více pokusů (dlouhodobá snaha) omezit a ovládat přijímání látky;
- 4) trávení většiny času nad obstaráváním a užíváním látky, nebo rekonvalescencí z jejího účinku;
- 5) opuštění pracovních, sociálních a rekreačních aktivit zapříčiněným užíváním látky či jejím omezením;
- 6) pokračování v užívání látky navzdory všem dlouhodobým zdravotním, sociálním a pracovním.

Všechna uvedená kritéria jsou velmi blízká ke kritériím Světové zdravotnické organizace v Mezinárodní klasifikaci nemocí (37, s. 21- 22).

1.2 Návykové a impulsivní poruchy

„Je to zrádné, plíží se to za Vámi tak pomalu. Jednoho dne se probudíte a rozhlédnete se kolem. Váš život je úplná katastrofa! Jsem pevně přesvědčená, že je to jako alkoholismus.“ (50, s. 577)

Většina lidského počínání je považována za normální, ba dokonce sociálně žádané, ovšem pouze když je člověk dělá v rozumné a předpokládané míře. Jestliže se stane, že se vymkne kontrole, může se změnit v patologické jednání. V této situaci nejde tolik o význam činnosti jako o její adekvátnost a možnost ji přijatelným způsobem kontrolovat. Lidé chodí do práce, jezdí nakupovat, sem tam si zahrají karty nebo jinou společenskou hru. Malá skupina z nich trpí neovladatelnou chutí k nákupům, hraním hazardních her, není schopna uvolnit se od práce nebo nedokáže uspět v odolávání jiným impulsům. Znamky návykových a impulzivních poruch skoro totožné jako je tomu u závislosti, přesto že jde o pouto na jiných podnětech, než jsou psychoaktivní látky (50, s. 577).

Pro vymezení pojmu návykové a impulsivní poruchy je vhodné vymežit nejdříve pojmy impulz (*impulse*) a nutkání (*compulsion*). Impulz je stav narůstajícího napětí, který se může projevit, ale nemusí, nějakým činem, stavem nebo akcí. Zatímco nutkání je stav vyvolávající určitou akci nebo čin vždy. Obě situace mohou vyústit v závislostní chování.

Návykové a impulzivní poruchy jsou poruchy, při kterých jedinec není schopen vzdorovat chování a impulzivním činům, které poškozují jedince samotného i jeho okolí. Tyto činy nejsou dopředu promyšlené a plánované. Jedinec má nad nimi jen velmi mizivou, nebo žádnou kontrolu (11, s. 113).

Pro veškeré tyto poruchy jsou typické tři zásadní znaky. Je to:

- 1) Neschopnost snést pokušení nebo odolat impulzům, které vedou ke společensky nežádoucím jevům a k ohrožení jedince. Může jít i o jednání, které je nebezpečné pro své okolí.

- 2) Jedinec vnímá narůstající napětí před provedením daného činu. Toto napětí se eliminuje realizací činu.
- 3) Jde o vzrušení, uvolnění a pocit uspokojení ve chvíli realizace činu. Později může jedinec zažívat pocit výčitek a opakující se viny (11, s. 114).

Dle MKN-10 se mezi tyto poruchy se řadí **patologické hráčství** - gambling. Nyní je to patrně nejfrekventovanější porucha. Dále je to **pyromanie** - chorobné zakládání požárů. Do této skupiny se řadí také **kleptomanie** - patologické kradení a **trochotilománie** - vytrhávání vlastních vlasů a ochlupení (51, s. 11).

Příčiny vzniku návykových a impulzivních poruch jsou ovlivněny více faktory. Většina z nich je podobná faktorům, které podmiňují vznik závislosti na psychoaktivních látkách. Jsou to biologické faktory, sociální a sociokulturní faktory, osobnostní vlastnosti jedince. Precipitorem takového chování může být například stres (stresová situace), který vede k volbě únikové aktivity, nebo také nabídka či dostupnost (hrací automaty, reklamy, obchody, herny apod.) (50, s. 578).

Biologické faktory - domněnkou k vývoji poruchy bývá odchýlení v oblasti některého z neurotransmitterových systémů, které může být geneticky podmíněné. Potvrzení určité rozdílnosti některých mozkových funkcí je i přítomnost abnormalit EEG nálezů. Dále raná poškození CNS, impulzivita, vrozené temperamentové rysy, potřeba stále nových podnětů, nízká míra empatie, touha po odměně.

Psychologické faktory - dopady citové deprivace z dětství, odmítavé okolí, izolace, zlost vůči rodičům pramenící z neuspokojení potřeb, neuspokojené potřeby lásky, sounáležitosti a seberealizace.

Sociální faktory - nežádoucí vzorce chování pramenící z primární rodiny a z různých sociálních skupin (naučené vzorce), závadné rodinné zázemí, nedokonalá interakce s okolím a blízkými, vliv vrstevníků, špatné hodnotové preference, pasivní trávení volného času (nuda), dostupnost a nabídka, životní styl, který je spojený s užíváním psychoaktivních látek (11, s. 115).

2. HAZARDNÍ HRA

Valná většina lidí může říct, že si aspoň jednou v životě vsadila nebo zkusila zahrát. To je naprosto normální. Hra může být způsob zábavy nebo „zkouška“ štěstí. Ale neměl by z toho vzniknout zvyk, protože to vede k nezdravému hraní a následně závislosti na hazardních hrách. (53)

2.1 Hra obecně

Při slově „hra“ si představíme uvolněnou atmosféru a zábavu. Prostřednictvím hry lidé relaxují a rozptylují se. Hra je činnost spontánní, nejsme do ní nijak nuceni. Měla by být takovým rozmarem pro zpestření, bezstarostná chvíle. Hra by měla být v rámci kulturních projevů ve společnosti, její duch by měl přispívat k mravní výchově a intelektuálnímu rozvoji jedince (4, s. 11).

Primární charakteristikou hry je, že by se v ní neměly utvářet užitkové hodnoty, to by mělo vést k aspektu samoúčelnosti. V situaci, že se při hraní vytváří užitkové hodnoty, pak jen jako sekundární produkt, který nelze brát jako motiv primární, vedoucí k realizaci herní aktivity. Druhým znakem her je jejich spontánnost. Z obecného hlediska k jejímu uskutečnění dochází na základním principu svobodné a dobrovolné vůle. Ovšem pokud hra není zdrojem obživy např. profesionální hráči (43, s. 6).

Hra je jednou ze základních charakteristik pro chování a projevy dítěte. Ukazuje stálou potřebu objevování světa. Můžeme říci, že hra je jazyk dětství, je to prostředek, prostřednictvím kterého dítě komunikuje. Dítě hru používá k duševnímu růstu i k učení (31).

Hra ovšem není aktivitou výhradně pro děti. I dospělým přináší hra velký význam. Dospělým lidem přináší hra také možnost udržovat sociální kontakty. Hra se většinou uskutečňuje na určitém sociálním území. Lidé mohou být ve hře v roli hráče, protihráče, spoluhráče, rozhodčího nebo diváka. Divák hru pouze sleduje nebo může vystupovat v roli člověka, který je na výsledku hry vázaný, ekonomicky

zaangažovaný. Toto spojení vzniká předem uzavřenou sázkou na neznámou podobu výsledku daný okamžik (43, s. 27-28).

Prostřednictvím hry dospělí lidé můžou na okamžik zapomenout na to, kým doopravdy jsou, a umožňuje vstupovat do jiné reality. To vede také k lepšímu sebepoznávání, jelikož při hře vstupujeme do styku s emocemi, různými pocity a s intuicí. To může vést k lepšímu sebepoznání a k rozvoji naší osobnosti. Hra má pro dospělé také velký význam v oblasti učení např. v učení kreativity. Hra tedy není pro dospělé infantilismem, ale jde o základní psychologickou funkci pro naši psychickou rovnováhu. Bez hry se mysl člověka svává mechanickou, proto často strádáme v emoční rovině (48).

Charakter hry umožňuje vyjádření některých osobnostních temperamentů. Ve chvíli úplného zaujetí hrou se člověk může přestat kontrolovat. Do té doby uplatňovaná autocenzura může přestat fungovat a do hry „zabraný“ hráč se může projevit ve své skutečné podobě. Hra se proto může stát ceněným diagnostickým nástrojem, který odhalí to, co se jinak daná osoba snaží skrývat. Hraní může v některých chvílích odhalit latentní agresivitu, sklony k podvádění, neschopnost přijmout porážku, tendence bezmyšlenkovitě riskovat a řadu dalších osobnostních rysů. Povaha člověka se ukazuje i v tom, který druh herní činnosti si zvolí a i čemu se záměrně snaží vyhnout (43, s. 29).

2.2 Charakteristika hazardu

Označení „*hazard*“ se zrodilo ve středověku z arabského názvu hrací kostky – „*azzahr*“. V jiných jazycích se toto pojetí slučuje s rizikovým hledáním šťastného osudu. U nás slovo hazard označuje velice riskantní jednání, podnikání, které závisí na dohodě (43, s. 34).

Hazard je impulzivní činnost, při které si hráč většinou neuvědomuje žádné následky, které by mohly nastat. Ve většině zemí se řadí k běžným společenským aktivitám. Pro hazard je typickým znakem, že si hráč kupuje možnou výhru. Nejvíce

běžnými formami hry jsou sázky na sportovní utkání, výherní hrací automaty, losy, ruleta atd. (26, s. 153).

Hazard se dělí na **rizikový hazard** – je to situace, při které hazard nepůsobí vážné psychologické či sociální problémy. Přesto existuje velké riziko růstu stavu směrem k patologickému hráčství. Rizikový hazard není oficiální diagnostická jednotka, přesto jde o užitečnou kategorii.

Problémový hazard – způsobuje problémy týkající se finančních nebo časových ztrát. Přináší s sebou negativní dopady na hráče, lidi v jeho okolí a i pro společnost.

Hráčství a sázkařství – tato kategorie se řadí do skupiny nazývané „faktory ovlivňující zdraví a kontakt se zdravotnickými zařízeními“. Opakované hraní pro vzrušení nebo snaha vyhrát peníze, lidé v této kategorii budou nejspíše jejich zvyk držet na uzdě, pokud budou muset vzdorovat těžkým nepříznivým důsledkům a ztrátám. U hráčství a sázkařství je zachována sebekontrola.

Patologické hráčství – patologické hráčství zařadila Americká psychiatrická asociace jako diagnostickou jednotku v roce 1980. V České republice se patologické hráčství používá od 1. 1. 1994, když vstoupila v platnost MKN-10 (36, s. 13).

2.3 Patologické hráčství

Pro patologické hráčství jsou typické opakované epizody hraní, které se stávají středem života jedince a které mají destruktivní dopad na rodinné, sociální, pracovní a finanční problémy. Patologický hráč mívá nekontrolovatelné nutkání ke hře (craving) a není schopen ho ovládnout sám, ani své myšlenky, zaujetí ke hře a představy o výhře (47).

Častější výskyt patologického hráčství je u mužů než u žen. Muži začínají s hazardní hrou většinou už v mládí, oproti nim ženy začínají až v pozdějším věku, často důsledkem deprese (51, s. 12).

Prvotní potíže pramení většinou z nedostatku finančních prostředků. Jedinec si bere půjčky a není schopen je splácet, následují výmluvy a lži. To může vést až k nelegálním činnostem, jakou jsou krádeže, podvody atd. Pocit viny, pokud jím jedinec trpí, je zátěží, a proto je často vytěšňován obranným mechanismem – racionalizací. K nebezpečným faktorům vzniku patologického hráčství patří také nižší sociální statut jedince, gamblerství u rodičů, příslušnost k minoritě a užívání alkoholu nebo jiných psychoaktivních látek (11, s. 129)

Patologické hráčství se může projevovat ve velké škále hráčských aktivit. Jsou to například hrací automaty, ruleta, karty a ostatní hry provozované v kasinech. Tyto hazardní hry jsou běžně dostupné i na internetu. Škála těchto hráčských aktivit je skutečně široká. Veřejnost může mít v některých případech ale dojem, že se o patologické jednání nejedná, protože některé aktivity jsou velmi běžné. Jde například o sázky na dostizích, sázky na sportovní utkání, sázky na výsledky voleb nebo dokonce i sázky na počasí (11, s. 129).

Patologické hráčství (F63.0) dle MKN-10 :

- 1) Během dvanácti měsíců se vyskytnou dvě či více epizod hráčství.
- 2) Toto hráčství není pro hráče přínosné, vyvolává tíseň, narušuje každodenní život, přesto se ale opakuje.
- 3) Silná touha ke hře, kterou lze těžce ovládat. Hovoří o tom, že není schopný silou vůle hře odolat.
- 4) Jedinec je zaujatý myšlenkami hraní a okolností, které doprovázejí tuto činnost.

Dr. Karel Nešpor si ve své publikaci Jak překonat hazard klade otázku, jak bychom posoudili stav klienta, který má první tři příznaky, ale čtvrtý už ne. Za klíčový znak návykových onemocnění považuje horší sebekontrolu (příznak 3). Zaujetí myšlenkami nebo představy o hře je příznak, který má subjektivní povahu – klient si to nemusí zcela uvědomovat. Přikláněl by se i v této situaci k diagnóze pat. hráčství (36, s. 14).

Patologické hráčství dle Diagnostického statistického manuálu Americké psychiatrické asociace (DSM-IV) :

- A. Nepřízpůsobivé chování vztahující se k hazardní hře, které se opakuje. Ukazuje pět nebo více znaků:
1. Hazardní hra jedince zaměstnává (plánování další hazardní hry, prožívání minulých zážitků spojených s hazardní hrou, přemýšlení nad tím, jak získat prostředky potřebné k další hře)
 2. Jedinec vkládá stále větší částky peněz, aby dosáhl stejného vzrušení.
 3. Opakující se pokusy o ovládnutí hazardní hry, její redukování nebo s ní úplně přestat.
 4. Při pokusech o abstinenci, či omezení hazardní hry cítí nepokoj a podráždění.
 5. Hazardní hra je pro jedince způsob jak se vyhnout svým problémům nebo umírnění dysforické nálady (úzkost, vina, deprese, bezmoc)
 6. Prohrané peníze se druhý den snaží získat zpět opět hazardní hrou.
 7. Lže svým blízkým, terapeutovi nebo ostatním lidem, aby skryl rozměr své zaujatosti hazardní hrou.
 8. Kvůli hazardu spáchal ilegální čin jako je např. krádež, padělání, podvod nebo zpronevěra.
 9. Kvůli hazardní hře ztratil či ohrozil důležité vztahy, práci, vzdělání nebo kariéru.
 10. V zoufalé finanční situaci, v které se ocitá díky hazardní hře se spoléhá na druhé, kteří mu poskytnou finanční „náplast“, která situaci zmírní.
- B. Hraní hazardní hry nejde lépe vyložit manickou epizodou (*tj. vzrušená fáze maniodepresivní psychózy*) (36, s. 14-16, 15).

Definice DSM-IV je zjevně obsáhlejší a propracovanější, nežli je tomu u definice MKN-10.

2.4 Fáze vzniku patologického hráčství

„A otázka, kde seženu peníze tu byla znova. Varianty docházely. Nemohl jsem se smířit s tím, že bych nedostal nějaký prachy zpátky, když jsem jich tam nastrkal už tolik. Že by nepřišly ty šťastný dny, kdy poplatím dluhy a na noční můru budu konečně moct zapomenout.“ (28, s. 82)

Patologickým hráčem se může stát kdokoliv z nás. Teorií o vzniku patologického hráčství je několik. Např. **biologická teorie** říká, že příčinou vzniku patologického hráčství je nedostatek endorfinu v mozku (endorfin je látka, která navozuje pocit libosti v těle – pocit štěstí). Druhá biologická teorie tvrdí, že na vzniku má podíl nízká aktivita serotoninového systému (serotonin – tkáňový hormon, který ovlivňuje například dýchání, stahy hladkého svalstva, jeho snížení může mít vliv na změny nálad, deprese, poruchy spánku, nervozitu a agresivitu).

Psychologická teorie tvrdí, že patologické hráčství je důsledkem sebetrestání, jedinec má požitek z pocitu viny, který pramení z oidipovského komplexu.

Sociologické teorie uvádí, že lidé nemají možnost žít v blahobytu z důvodu sociálně strukturované společnosti. Pro jedince je představa blahobytu, kterého člověk ještě nemohl dosáhnout, lákavá. Člověk začne hrát z nějakého důvodu nebo cíle. Chce dům, auto, potřebuje peníze na nákladnou léčbu nebo jiné věci. Hodnotový systém, který je postavený jen na financích nutí lidi obstarávat peníze různou formou, tedy i hazardní hrou (49, str. 126).

Při vzniku patologického hráčství prochází jedinec třemi stádii, prvním z nich je:

1. Stádium výher

Patologické hráčství začíná zcela nenápadně. Prvotní hraní nedělá velké problémy. Sny o velké výhře jsou časté. Velká výhra přináší urychlení problémů. Hráč chce vyhrát podruhé. Výhru chce zopakovat. Chce stále více, proto zvyšuje frekvenci návštěv provozoven a také zvyšuje sázky. Mluví o výhře, která není pravdivá. Začal-li hrát ve společnosti, stahuje se a začíná hrát o samotě. V tuto chvíli může jedinec přestat hrát

a vyřešit problémy nebo s hraním může pokračovat a postoupit do další fáze, která je horší (38, s. 14).

2. Stádium prohrávání

Tato fáze u většiny jedinců znamená patologické hráčství. Postižený není schopný myslet na něco jiného, než je hra a nedokáže s ní přestat. Hra už nebývá financovaná ze zdrojů hráče, ale často se jedná o vypůjčené peníze. Jedinec lže a svoje problémy tají před rodinou a blízkými. Nemyslí na ostatní, je sobecký. Splácení dluhů řeší další půjčkou. Objevují se problémy v práci. Hráč se jí nevěnuje, jak by měl. Většinu energie vkládá do hazardní hry. Jeho rodina trpí velkými vztahovými problémy, proto je nešťastná. Jedinec začíná být neklidný, uzavřený a podrážděný. Trpí i jeho zdraví, které je zanedbávané. Nesplácí dluhy, proto je možné, že začne konat nezákonnou činnost (38, s. 14)

3. Stádium zoufalství

Pověst hráče je velmi poškozena, z důvodu nedodržování smluvených dat splátek. Přichází soudní řízení, tresty, odloučení od rodiny, příbuzných i přátel. Veškerý svůj čas tráví postižený hraním nebo myšlenkami na hru a stále prohrává. Ze svého neštěstí obviňuje ostatní. Lituje sám sebe. Přichází beznaděj a deprese. Většina hráčů je rozvedených, nebo se jejich rodina rozpadá. Přichází sebevražedné pokusy, touha se vším skončit. V této fázi se mohou objevit závažné trestné činy. Jedinec může inklinovat k alkoholu či jiným návykovým látkám. Když nemohou hrát, stoupá jejich podrážděnost a neklid. Jsou více nešťastní (38, s. 14).

2.5 Bažení (craving)

Craving, v českém překladu bažení, je vysvětlováno jako nekontrolovatelná touha, puzení, nutkání k užití drogy, alkoholu, nebo k hazardní hře. Bažení je jedním ze znaků závislosti, který zhoršuje sebekontrolu, paměť, soustředění a racionální myšlení a tím zvyšuje riziko užití nebo návratu k rizikovému chování (44).

Vědci hovoří o dychtivosti a představách o drogách, nebo jiných předmětech závislosti, které jsou vyvolány signály prostředí, ve kterém se jedinec nachází (18). Bažení se tedy může objevovat při změnách psychické pohody. Tyto změny se projevují například jako otrávenost, nepokoj, rozrušenost, podrážděnost, těkavost. Při těchto změnách může tedy dojít k užívání návykové látky. Craving mohou charakterizovat také pocity jako jsou zlost, úzkost, frustrace. Čím více, se člověk cítí v psychickém nebo fyzickém nepokoji, tím větší je jeho touha po užití návykové látky. Ale ne vždy a všechny negativní pocity ukazují touhu po užití drogy. Pokud se jedinec cítí zle, je možné tyto stavy vnímat jako předchůdce vědomí o chuti na drogu (46, s. 189, 40).

Bažení se objevuje i u lidí, kteří nejsou závislí, ale oproti lidem závislým se jedná o slabé bažení. Znaky rozlišující bažení od prosté myšlenky: bažení doprovází stres, je nutkavého charakteru (bažení nutí jedince k určitému způsobu chování), jedinec je neschopný se soustředit, správně a racionálně se rozhodovat, má oslabenou paměť, s tímto koreluje přítomnost nepravdivých a deformovaných myšlenek (podle tohoto myšlení se snadno bažení rozpozná), zhoršování sebekontroly (druhý nejdůležitější znak závislosti). Bažení může být vyvoláno také např. alkoholem, drogami nebo přepracovaností (40)

Podle výzkumů, které byly uskutečněny pomocí magnetické resonance existují dva druhy cravingu, **fyzický** a **psychický** (22). Kalina ve své publikaci uvádí, že craving je jeden z faktorů, který může velmi negativně ovlivnit průběh léčby a je považován za častou komplikaci abstinence (20, s. 211).

2.6 Sociální aspekty gamblerství

„Manželství bylo do doby, než začal hrát, spokojené. Postupně prohrál asi 100 000 Kč, manželka se rozvádí. Vzhledem k tomu, oč rodinu připravil, se nechce soudit o byt. Nemá kde bydlet.“ (34, s. 11)

Nepříznivých dopadů gamblerství je mnoho. Tyto dopady si ale hráč většinou neuvědomuje, jeho jediným zájmem je hra. Mohou to být zejména finanční problémy, problémy v práci, rodinné problémy, napjaté vztahy, nesplnění povinností, odcizení, rozvod. Fyzické či psychické problémy mohou být rysem života problémového hazardního hráče (14).

Dopady na fyzické zdraví

Patologickým hráčstvím si člověk většinou nezpůsobí tak velké zdravotní problémy jako u drogových závislostí či závislosti na alkoholu, ale riziko je spojené především s nemocemi způsobené stresem nebo s nemocemi pohybového aparátu. S psychickými problémy je to stejné jako u závislostí na drogách nebo alkoholu. Vzniká začarovaný kruh – dluhy, hazardní hra, dluhy. Jedinec chce pomocí hazardní hry vyřešit stávající problémy, to ovšem není možné (17, s. 232).

Při vývoji patologického hráčství dochází ke stravovacím, relaxačním i pohybovým změnám díky vlivu prostředí, ve kterém se hráč pohybuje. Může docházet k onemocnění chrupu, zažívacího traktu, zraku, dýchacího ústrojí, srdce a krevního oběhu (52, s. 14).

Patologičtí hráči také často uvádějí, že mívají sebevražedné myšlenky a sklony. Ve srovnání s jinými, se sebevražedné sklony u hazardních hráčů projevují ve spojení s duševními problémy, alkoholem nebo jinými psychoaktivními látkami. Není známé, jestli hazardní hra sama o sobě vyvolává sebevražedné sklony, ale vysoký výskyt u patologických hráčů ukazuje, že nebezpečí sebevraždy musí být zapojeno v léčbě (52, s. 14).

Dopady na duševní zdraví

Psychiatricky nemocní jsou velkou skupinou lidí, kteří právě díky těmto nemocem začínají užívat psychoaktivní látky nebo také hazardně hrát. Jde o tzv. model sebemedikace. S tímto modelem se setkáváme například u depresivních a úzkostných poruch, při kterých hráčství je podstatnou komplikací. Jedinec se hazardní hrou, nebo psychoaktivní látkou snaží řešit jeho obtíže. Opakem je pak situace, při které hazard může vést právě k psychickým poruchám. Nejčastějšími jsou poruchy ze skupiny úzkostných a depresivních poruch (21, str. 75).

Dopady na sociální zdraví

Patologický hráč může působit na 10 – 15 lidí žijících v jeho rodinném, sociálním, pracovním, ale i ve volnočasovém okolí (37).

Život blízkých rodinných či jiných příslušníků hráče má skoro stejné dopady jako na samotného hráče. Spolu s hráčem přicházejí o jistoty jak životní, tak finanční. Vize do budoucna se hrouští, přejímají odpovědnost za rodinu a stávají se pečovateli o rodinu i o hráče. Tím ztrácejí vlastní život (24, s. 8).

Gamblerství s sebou přináší finanční, vztahové a emocionální následky. Následují dopady jako je například rozvod nebo rozchod s partnerem, ztráta důvěry, ztráta blízkých přátel, osamělost, ztráta volnočasových aktivit (sport nebo jiný koníček), snížení životní úrovně, nebo také zadluženost a kriminalita, která může vést k bezdomovectví a ztrátě nebo problémům v zaměstnání (52, s. 15).

2.7 Právní úprava

Hazardní hry upravuje zákon č. 202/1990 Sb. o loteriích a jiných podobných hrách. Účelem tohoto zákona je vymezení oblasti pro tímto zákonem povolené podnikání v oblasti her, přispívat k ochraně osob, které hrají a k omezování rizik ve společnosti, které pramení z této oblasti. Zákon ale nehovoří o možnostech redukování hazardu nebo

o jeho snížení. Tato skutečnost do jisté míry napomáhá k rozšiřování patologického hráčství, a tedy i k většímu počtu patologických hráčů. Právní rámec oblasti loterií a her také upravuje vyhláška č. 223/1993 Sb., o hracích přístrojích (ve znění účinném od 1.9.1998), vyhláška č. 285/1998 Sb., o podmínkách monitorování a uchovávání záznamů v kasinu (ve znění účinném od 1.1.1999) a vyhláška č. 315/1999 Sb., o způsobu oznamování soutěží, anket a jiných akcí o ceny, které nejsou spotřebitelskou loterií (ve znění účinném od 1.1.2000) (7).

Dalšími z právních norem, které mohou upravovat loterie a hry, mohou být obecně závazné vyhlášky obcí. Obce v samostatné působnosti mohou vydávat obecně závazné vyhlášky, které ukládají fyzickým osobám nebo i právnickým osobám různé povinnosti.

Většinou se jedná o zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku (12).

Například město Jindřichův Hradec v roce 2011 vydalo obecně závaznou vyhlášku o stanovení míst a času, ve kterém je provozování některých sázkových her zakázáno. Tato vyhláška přesně vymezuje místa a ulice, ve kterých je zakázáno provozování sázkových her, např. je zakázáno provozování sázkových a jiných podobných her 100 metrů od škol. Je také přesně vymezen čas, ve kterém mohou být hazardní hry provozovány (19).

3. GAMBLER „HRÁČ“

„Trpím výčitkami, protože žiju dvojitý život. Když se večer vítám se svou dcerou, uvědomuju si, že ji podvádím. Jsem v podstatě někdo úplně jiný, zná jen jednu moji část. Tu druhou, temnou, znám jen já a moji kolegové z herny. Je to hrozný pocit.“ (25)

3.1 Typologie hráčů

Mudr. L. Chvíla ve své studii, kterou sepsal díky analýze diagnostického manuálu, popsal jednotlivé typy hazardních hráčů.

„Typ A- je charakterizován výraznou snahou zopakovat si hazardní jednání, znovuprožití hráčské zkušenosti s rostoucí potřebou finančních vkladů do hry a stupňování prožitků a nezastaví se ani před nezákonnými činy, jak získat další finance na hru. Jedná se o sociálně narušeného jedince s osobnostními rysy nezdrženlivosti sociální maladaptace (nepřizpůsobení novým životním podmínkám).

Typ B – má nejvýrazněji vyjádřenou potřebu útěku od reality ke hře, hledá náhražku své úzkosti, pocitů viny a nedostatečnosti ve vztahu k okolí. Nedokáže se k problému přiznat, lže a snaží se problém zakrýt. Předpokládá pomoc a převzetí odpovědnosti za své prohry od svých blízkých. Tento typ inklinuje k neurotickému řešení problému. Je zvýšena anxiozita (nepříjemný emoční stav, provázený psychickými i somatickými znaky jako je strach, oproti strachu se ale jedná o dlouhodobější chronický stav) a nejistota v sebehodnocení.

Typ C - má nejvíce vyjádřenou neschopnost kontrolovat hru, projevuje se podrážděností při myšlence či snaze o ukončení hraní, považuje hru za svou potřebu, které se nemůže zbavit a nepřipouští si výrazný sociální dopad, izolaci a ztrátu společenského statutu. Jedná se o typ s výraznou toxikomanickou dispozicí a kompulzivitou v řešení situací.“ (33, s. 90)

3.2 Ohrožené skupiny lidí inklinující k hazardu

„Ja som nemal žiadne skúsenosti s touto činnosťou a na hráčov som pozeral ako na tichých bláznov. Aby som mohol klientov obsluhovať, musel som sa naučiť na týchto strojoch hrať. Na prvýkrát, pod dozorom majiteľa, som vyhral 500 korún asi za dvadsať minút. Zlaté pravidlo začínajúceho gamblera.“ (29)

Víme, že teoreticky jsou v určité míře ohroženi všichni. Ohrožena je tedy celá populace, ale někteří jedinci jsou však ohroženi ve větší míře, proto by měli být více obezřetní. Můžeme vymezit několik rizikových skupin.

Velmi ohrožení bývají **muži** okolo třiceti let věku, kteří žijí ve větších městech a žijí sami. Počátek závislosti u mužů může být již v období dospívání. U žen to bývá spíše v pozdějším věku, kdy se žena začíná cítit sama (42). Muži jsou ohroženi více jak ženy, protože ženy jsou k hrám více pasivní. Ale patologického hráčství u žen stále přibývá (38, s. 65).

Mladí lidé – u dětí a mládeže vzniká závislost mnohem rychleji, než je tomu tak u dospělých jedinců. Je tomu tak stejně u závislosti na návykových látkách, tak i u patologického hráčství. Neznamená to ale, že se patologického hráčem nemůže stát senior či dospělý (38, s-65).

Profesionální hráči – profesionální hráči umí různé triky, podvody a díky dovednostem, které umí, si může vydělávat prostřednictvím hazardní hry. Avšak nebezpečí, že propadnou hráčské vášni, je značně vysoké. Postupem času může hráč zapomínat na dovednosti a začne hrát pro něj dříve nesmyslným způsobem (38, s. 65).

Nebezpečná povolání – jsou to povolání, při kterých se jedinec setkává s hazardní hrou denně nebo také povolání, ve kterém se volně pohybují finanční prostředky. Mohou to být například číšníci, majitelé restaurací, kteří dovolili instalaci automatů do svého podniku a další. Nebezpečná jsou také povolání a kolísavými příjmy a také ta, při kterých člověk přichází do kontaktu s financemi v hotovosti (38, s. 65)

Nezaměstnaní – mohou to být lidé, kteří doma tají svůj odchod ze zaměstnání. Během jejich pracovní doby sedí u výherních automatů a snaží se zahánět nudu nebo vyhrát nějakou finanční částku. Další z ohrožených skupin jsou alkoholici, lidé v tíživé životní a sociální situaci, lidé, kteří přeceňují význam a hodnotu peněz a snaží se je touto cestou dostat (38, s. 65).

Do skupiny ohrožených dětí bychom mohli zařadit ty, které reagují impulzivně bez rozmyslu, děti, které v dětství měly sklon k adrenalinovým zážitkům, děti s traumatickým dětstvím, děti s nestabilním rodinným zázemím nebo také děti, kterým je počítač nebo jiná elektronika poskytována jako náhrada komunikace (3).

4. ŽIVOTNÍ ZPŮSOB GAMBLERA

4.1 Životní způsob jako takový

Způsob života můžeme pojmenovat různě, jako například životní styl, životní sloh. Můžeme se také setkat s pojmem životní úroveň nebo kvalitou života. Je tomu tak, protože sociologie spadá do takzvané multiparadigmatické vědy, což znamená, že nemusí existovat pouze jedna definice, která by vše vysvětlovala, ale existuje jich několik (27, s. 11).

„Způsob života je také sociálním jevem, proto i na něj je možné, vlastně nutné, pohlížet teoreticky odlišným způsobem. To znamená, že je nutné způsob života primární vymežit nikoliv empiricky (jak se reálně jeví), ale teoreticky, tedy aplikovat na něj obecné sociologické teorie. V sociologii existuje velké množství takových aplikovaných sociologických teorií. Jedná se například o sociologii práce, sociologii rodiny, sociologii výchovy, sociologii politiky, sociologii mládeže atd. Všechny sociální jevy, které jsou předmětem těchto aplikovaných disciplín (práce, rodina, výchova, politika, mládež atd.), jsou však současně také parciálními sociálními jevy, které zkoumá sociologie životního způsobu.“ (27, s. 11)

Životní styl je pojem, který se často používá a v běžném povědomí má řadu asociací, souvislostí a představ. Životní styl může být vnímán jako třeba oblékání a móda, pohyb a péče o zdraví, styl bydlení, chování obecně, vztahy, sociální normy, různé odlišnosti a další. Obecně můžeme říci, že životní styl je způsob, jakým lidé žijí – jak bydlí, jak pracují, jak jí, jakým způsobem se vzdělávají a jaké mají návyky (10, s. 51).

4.2 Životní styl gamblera

Můžeme si dovolit tvrdit, že téma životního stylu je pro gamblery velmi důležité. Nesprávný životní způsob vede povětšinou k tomu, že se hazardní hráč setká se spouštěči (deprese, únava, riziková místa, nuda). Zdravý životní styl naopak vede k odstranění nežádoucích spouštěčů (35, s. 18).

Typickými poruchami životního stylu může být například **přepjatý životní styl**, kdy jedinec chce stihnout příliš moc věcí, nemá žádný volný čas, je často ve velké časové tísní. Další z poruch může být **prázdný životní styl**, při kterém jedinec cítí prázdnotu a nudu, tento životní styl může vyvolávat například nezaměstnanost. Dalším nežádoucím životním stylem je **chaotický životní styl**, pro tento styl bývá typické střídání stavů naprosté nečinnosti a stavu velkého vypětí. Dalším příkladem je **rizikový a stresující životní styl**, který se dotýká lidí s těžkou životní situací nebo lidí vykonávajících náročné povolání (policista, politik, zdravotník). Posledním z poruch životního stylu je **neradostný životní styl**. V tomto stylu chybí radost a potěšení, je převážně naplněn nepříjemnými povinnostmi a pracemi (35, s. 18).

4.3 Úprava životního stylu gamblera

Gambler by si měl postupně budovat mechanické činnosti, které by měly být co nejméně kompatibilní s hazardním hraním. Hráč by se měl snažit dodávat svému životu smysluplný rozměr, který by ho naplňoval (21, s. 242).

Nešpor udává, že téma změny životního stylu je velmi důležité. Radí, že ten kdo pracuje příliš, by si měl na každý den naplánovat alespoň chvíli odpočinku nebo nějakou odpočinkovou činnost. Ten, kdo o sobě ví, že jeho spouštěčem může být nuda, by si měl každý den dát navíc některé povinnosti a větší pozornost by měl věnovat víkendům. Jedince, který ví, že se u něj střídá nuda s aktivitou, by měl ubrat tam, kde je moc a navštívit tam, kde je málo. Psychickou i fyzickou výkonnost a sebekontrolu navyšovat dostatkem spánku (38, s. 33).

5. LÉČBA

„Největší výhodou života bez hazardu a bez alkoholu je pro mě vidina normální rodiny, ve které bude zcela normální, spolehlivým, i když třeba nepříliš majetným tátou. Normálním, spolehlivým tátou!“ (Léčící se patologický hráč, 29 let) (38, s. 59)

Léčba patologického hráčství probíhá buď ambulantní nebo pobytovou formou ve speciálních psychiatrickozdravotnických zařízeních nebo také v ambulancích klinických psychologů a adiktologů. Patologičtí hráči se většinou rozhodují pro léčbu až v krajních případech, kdy jim hrozí např. rozvod, bezdomovectví a ztráta zaměstnání, protože se bojí například stigmatizace. Další důvod může být také nařízení léčby soudním rozhodnutím. Pobytová léčba probíhá buď v rámci psychiatrické nemocnice nebo na psychiatrických odděleních při všeobecných nemocnicích nebo také v terapeutických komunitách, které gamblery přijímají. Specifické programy pro patologické hráče mají v Kroměříži, v Opavě a v Praze v Bohnicích. Nemocnice mají specificky nastavené programy léčby. Léčba se může skládat ze skupinové terapie, individuální terapie, ergoterapie. Trvání léčby je od 2-3 měsíců. Ambulantní léčba probíhá jak ve zdravotnických zařízeních, tak i v neziskových organizacích a soukromých praxích. Klienti mají možnost také konzultace s psychiatry, psychology, terapeuty a poradci. Tato léčba může být různorodá podle přístupu daného odborníka. Může se jednat o krátkodobé poradenství, které hráči pomůže v orientaci v jeho možnostech a jaké je třeba udělat změny v chování směrem ke gamblingu. Střednědobé nebo dlouhodobé terapie řeší i psychické, sociální a vztahové problémy. Gambler by poté měl tedy měnit svůj život jako jeden celek (24).

Léčba patologického hráče je dlouhodobý proces, který mnohdy vyžaduje i opakování léčby, protože je nutné počítat s relapsy (návrat k hazardní hře). Na účinek léčby mají vliv různé aspekty, jako např. návrat hráče do původního prostředí, úspěšné či neúspěšné řešení sociálních dopadů, anebo také zda má podporu své rodiny či nikoli a podobně (8).

Stejně tak jako je tomu u závislosti na alkoholu, je počet léčených jedinců nepatrným zlomkem množství hráčů ve společnosti. Množství léčených tvoří 3 % ze všech patologických hráčů. Toto malé procento souvisí také s informovaností a s dostupností léčby, například poplatků za pobyt v nemocnici, který byl nedávno zrušen, byl pro některé velmi rozhodující, protože byl značnou překážkou (39).

Léčba může probíhat současně několika různými postupy a způsoby, mezi které se řadí např. rodinná terapie, psychoterapie, osvojování si metod, které pomáhají zvládat stres, nácvik sociálních dovedností a další. Psychoterapie se může kombinovat s medikací, například s antidepresivy. V případech pokročilého stavu gamblerství (patologické hráčství) se předpokládá léčba s hospitalizací a po následném skončení ústavní léčby je nutné, aby jedinec pravidelně a dlouhodobě docházel na ambulantní léčení (45).

5.1 Anonymní gambleři

Anonymní Gambleři je svépomocná organizace, která vznikla podle vzoru Anonymních alkoholiků (AA) v USA. První sezení Anonymních Gamblerů se uskutečnilo v roce 1957 v Kalifornii. Od té doby přibývá stále více skupin na celém světě. Anonymní Gambleři u nás v České republice jsou velmi krátce ve srovnání se západními zeměmi. Anonymní alkoholici zde působí již od revoluce, protože alkohol byl problémem již za dob totalitního režimu, protože je jasné, že poptávka po způsobech řešení alkoholismu byla silnější. Anonymní Gambleři jsou tedy na počátcích svých cest (2).

Anonymní Gambleři je společnost mužů i žen, kteří chtějí řešit svoje problémy, a tak si navzájem sdílejí svoje příběhy, zkušenosti a jiné postřehy. Existuje teda jedna podmínka členství a to je odhodlání a touha přestat hrát. AG pracují s dvanácti kroky programu uzdravení a s dvanácti body programu jednoty. Anonymita je stěžejním

základem Anonymních Gamblerů, připomíná, že princip je třeba stavět výše než osobnost.

Každý spolek má stanovený čas setkání, které se konají každý týden, mají svůj vnitřní řád, program dvanácti kroků k uzdravení a dvanáct tradic jednoty. Tyto svépomocné skupiny nejsou propojeny s žádnou organizací nebo odbornou veřejností a pracují výhradně samostatně (13).

5.2 Prevence

Primární prevence se zabývá předcházením nežádoucích jevů tak, aby vůbec nevznikly u osob, u kterých se nežádoucí chování ještě nevyskytlo.

Sekundární prevence je o předcházení vzniku a dále rozvoji rizikového chování u jedinců, kteří jsou tímto chováním ohroženi.

Terciální prevence se snaží předcházet zdravotním nebo sociálním problémům, které jsou spojené s důsledkem rizikového chování (41).

Tyto prevence představují **prevenci ve společnosti**. Je to spolupráce mezi více složkami např. škola, rodina, zdravotnictví, média, úřady, zájmové spolky, poradny, církve, policie, svépomocné organizace, sociální poradenství. Je důležité předcházet recidivám a udržet si dobrý zdravý životní styl a život bez hazardních her. Dle našeho známého psychiatra K. Nešpora bychom mohli prevenci rozdělit do tří úrovní - **Prevence na úrovni myšlení** – fantazie a snění jsou v tomto případě nebezpečnými faktory, dobré je udržet je zpátky a zdržet se snění o velké výhře a vítězství, proto je dobré své myšlení podrobit kritice, která vychází z tvrdších zkušeností ohledně hraní. Nebezpečné stavy je možné opravovat svým rozumem a držet je zpět.

Prevence na úrovni emocí a pocitů – v tomto případě tvoří nebezpečí silné emoce a pocity jako například hněv, zklamání, smutek, úzkost, vyčerpání, ale i nuda a bláznivá radost. Gambler by se měl těmito pocitům snažit vyvarovat. Vhodný způsob odvrácení může být tělesná aktivita, relaxace anebo smích.

Prevence na úrovni chování – být fit a nehrát. Prevence může probíhat psychoterapií v rámci skupiny či jednotlivce, také aktivitami neslučitelnými s hraním hazardních her (výlet do přírody) (38, s. 38) .

6. SOCIÁLNÍ PRÁCE S PATOLOGICKÝMI HRÁČI

Pro sociální práci není definice pojmu závislost nebo návykové a impulsivní poruchy tak podstatná. V této oblasti pracuje medicína a pro sociální práci tolik podstatný není, protože sociální práce se více zabývá sociálními dopady závislosti (5, s. 18).

Řešení sociálních dopadů, které souvisejí s hazardní hrou, by mělo být nedílnou součástí léčby, protože návratem z úspěšné léčby vzniká riziko navrácení k hře, a tedy znovu absolvování léčby (9).

Patologičtí hráči využívají nejvíce ze sociálních služeb služby terciární prevence. Mohou to být služby, které využívají osoby bez přístřeší, poradenství (dluhové a rodinné). S klienty, kteří jsou patologickými hráči, je nutné pracovat tak, aby se rozvíjela jejich motivace ke změně a pomalé nasměrování k léčbě. Rozsah služeb je v tomto případě stejný jako u drogově závislých (5, s. 27).

Sociální poradenství se dle zákona 108/2006 Sb. O sociálních službách dělí na poradenství **základní** a **odborné**. Základní sociální poradenství by mělo zprostředkovávat potřebné informace, které přispívají k řešení problémů. Toto poradenství je základní činností při poskytování soc.slужeb. Odborné poradenství se poskytuje osobám, které jsou v jednotlivých sociálních skupinách (nezaměstnaní, senioři, závislí lidé) (6).

Služby sociálního poradenství by mohly hazardním hráčům napomáhat při jednání na úřadech (rekvalifikace, hmotná nouze), při zajišťování ubytování (domy na půl cesty, azylové domy, noclehárny), při řešení rodinných záležitostí nebo při návratu z léčby či výkonu trestu (9).

Dalšími ze sociálních služeb, které by mohli hazardní hráči využívat, jsou služby následné péče a kontaktní centra.

Služby následné péče jsou služby ambulantní a pobytové. Jsou určeny osobám s duševním onemocněním a závislým osobám, které absolvovali léčbu nebo se jí podrobují nebo osobám, které abstínují (6).

Sociální práce v doléčovacích službách je spíše podpůrného charakteru. Podpora jedince spočívá v uvědomění si všech závazků, problémů, které klient musí řešit, dále ve vytyčení hodnot a také v podpoře klienta (30, s. 223).

Posláním této služby je podporování uživatele k dosažení samostatnosti, aby mohl vést plnohodnotný život. Doléčování je součástí dokončování a ukončení léčebného procesu. Cíl a smysl služby spočívá v podpoře žádoucích změn, které vycházejí z léčby, tj. podpora života hazardní hry (1).

Další ze služeb, které napomáhají patologickým hráčům, jsou **kontaktní centra**. Jedná se o nízkoprahové organizace, které poskytují ambulantní nebo terénní služby osobám ohroženým závislostí. Cílem služby je snižování sociálních a zdravotních rizik spojených se závislostí. Smysl činnosti tkví v motivaci uživatele ke změnám v jeho dosavadním životním způsobu (6).

7. CÍL PRÁCE A VÝZKUMNÁ OTÁZKA

7.1 Cíl bakalářské práce

Cílem této bakalářské práce je popsat základní aspekty života jedince, který trpí závislostí na hazardní hře; zjistit, jak a v jakých oblastech nejvíce hazardní hra změnila jeho životní způsob.

Tento cíl práce byl zvolen za účelem odhalení nejvíce ohrožených oblastí života jedince během závislosti na hazardní hře a za účelem zjistit, jak samotní hráči pohlížejí na svou současnou situaci, na vnímání a uvědomování si závislosti hráčem, a také na motivaci ke změně jejich životního způsobu.

7.2 Výzkumná otázka

Na základě stanoveného cíle práce byla zadána jedna výzkumná otázka: Jakým způsobem ovlivňuje závislost na hazardních hrách životní způsob gamblera?

Tato výzkumná otázka byla zvolena za účelem zjištění změny životního stylu gamblera.

8. METODIKA

8.1 Použitá metodika v bakalářské práci

Pro tento výzkum byla zvolena kvalitativního strategie. Při kvalitativním výzkumu si výzkumník stanoví hlavní téma a poté vybere výzkumné otázky. V průběhu kvalitativního výzkumu mohou vznikat nové hypotézy. Výzkumný pracovník vyhledává a zaznamenává jakékoli informace, které by mohly přispět k osvětlení výzkumné otázky (16).

Sběr dat byl uskutečněn prostřednictvím hloubkových narativních rozhovorů. Hloubkový rozhovor se podobá běžnému rozhovoru nebo vyprávění. Konverzace mezi tazatelem a dotazovaným by měla být spíše přirozená a nenásilná. Při rozhovoru by neměla být vytvořena struktura, které by se tazatel držel. Je stanoveno pouze hlavní téma, kterého se tazatel i dotazovaný drží (32).

V případě hloubkového rozhovoru se určuje předmět vyprávění a hledá se subjekt, který odpovídá daným kritériím a je u něho jistota, že bude schopný vyprávět. Rozhovor by se měl dělit na čtyři fáze: stimulace, vyprávění, kladení otázek pro vyjasnění a zobecňující otázky (16).

Rozhovory byly přepsány pomocí techniky doslovné transkripce. Je to proces, při kterém se převede mluvený projev z interview do písemné podoby. Jedná se o časově náročnější proceduru. Pro podrobné vyhodnocení je ovšem tato technika velmi důležitá. Při mluveném projevu se může zachovávat dialekt pomocí normální abecedy (16).

Analýza dat byla uskutečněna pomocí metody tzv. trsů. Díky této metodě vzniklo jedenáct tematických okruhů, kterých se jednotliví respondenti dotkli v hloubkových rozhovorech (32).

8.1 Charakteristika výzkumného souboru

Výzkumný soubor byl tvořen třemi muži ve věku od 24 - 40 let z Jindřichova Hradce a jeho blízkého okolí, jejichž současný životní styl odpovídá všem parametrům gamblerství, jsou tedy závislí na hazardní hře.

Komunikační partneři byli vybráni pomocí metody samovýběru. Tato metoda je založena na dobrovolnosti, je tedy velmi důležité, aby se komunikační partner chtěl rozhovoru a výzkumu zúčastnit (32).

Získávání komunikačních partnerů nebylo složité, protože první dva dotazované znám osobně a mohu je řadit mezi osoby velmi blízké, proto tyto dva rozhovory probíhaly bez jakýkoliv problémů.

Třetího komunikačního partnera jsem získala díky metodě nabalování sněhové koule. Je to metoda, při které prostřednictvím jednoho příslušníka dané komunity poznáme další a další příslušníky (23). Komunikační partner B mi tedy poskytl kontakt na komunikačního partnera C, který souhlasil s poskytnutím informací, a domluvila jsem si s ním konzultaci.

8.2 Popis výzkumného terénu

Rozhovor s prvním komunikačním partnerem A probíhal v domácím prostředí tazatele, protože komunikačnímu partnerovi nebylo příjemné takto intimní téma probírat v jeho rodinném prostředí. Rozhovory s druhým a třetím komunikačním partnerem probíhaly v jejich přirozeném rodinném prostředí.

V první řadě bylo komunikačním partnerům vysvětleno, jak bude rozhovor přibližně probíhat a jak bude se získanými informacemi nakládáno. Také byla probírána anonymita dotazovaných. Pro bezejmennost partnerů byl muž číslo 1 označen písmenem A, muž číslo 2 písmenem B a muž číslo 3 písmenem C. Tazatel byl označen písmenem T. Rozhovory se uskutečnily v klidném prostředí, bez přítomnosti dalších

osob a jiných rušivých elementů a měly spíše uvolněný průběh na přátelské úrovni (se dvěma ze tří respondentů si autorka tykala). Při napjatějších chvílích se zůstávalo záměrně beze slov, aby měli respondenti čas na přemýšlení. Rozhovor s komunikačním partnerem A trval cca 100 minut, s B trval rozhovor cca 90 minut a s C trval také cca 90 minut.

Každý rozhovor byl s povolením respondentů nahráván a poté přepsán do elektronické podoby.

9. VÝSLEDKY VÝZKUMU

9.1 Životní oblasti gamblerů, kterých se gamblerství dotklo

Na základě témat, o kterých se jednotliví komunikační partneři zmínili v hloubkových rozhovorech, bylo pomocí metody trsů vybráno sedm oblastí života gamblerů, které byly ovlivněny gamblerstvím. Do těchto oblastí byly jednotlivě rozříděny informace od respondentů. Byly to:

Vzdělání,

Rodinné vztahy – primární, sekundární rodina,

Partnerské vztahy,

Přátelské vztahy,

Bydlení,

Zaměstnání,

Finanční poměry – dluhy.

K předešlým oblastem života gamblerů byly přidány ještě tyto tři tematické okruhy, které by měly napomáhat k ucelení představy o životním stylu gamblerů. Byly to:

Základní údaje,

Hráčství,

Vize do budoucna.

9.2 Komunikační partner A

Základní údaje – Muž, 24 let, svobodný a bezdětný. Žijící ve společné domácnosti s otcem, matkou a babičkou.

Vzdělání – Uvedl, že se po základní škole věnoval studiu na Střední odborné škole zemědělské. Obor IT technologie. Škola ho víceméně bavila. Ve třetím ročníku mu hrozilo opakování jednoho roku, protože podstoupil léčbu hráčství v Jemnici u Dačic, kterou předčasně ukončil. Zameškané učivo se ale nakonec doučil a postoupil do čtvrtého ročníku. Ve čtvrtém ročníku do školy chodil stále méně. Důvod absencí respondent uvádí, že ho škola nebavila a radši chodil do herny: *„Mě to nebavilo. Ty automaty sem v té době moc nehrál, jen tak někdy sem si hodil. Ale je fakt, že sem radši šel do herny než do školy. A tak asi nějaký zanedbávání povinností kuli tomu asi jo. Asi určitě.“*

Myslel, že dostane na vysvědčení několik nedostatečných, a proto se domníval, že bude lepší studium ukončit. Studium tedy ukončil a přihlásil se na střední soukromou školu – hotelnictví, kde si odchodil jeden rok školní docházky a kde úspěšně složil maturitní zkoušku. Uvádí, že v té době možná chtěl pokračovat ve studiu na vysoké škole, a myslí si, že by mu to i šlo, ale že díky dluhům, které udělal, nemohl.

Rodinné vztahy – Žil od narození v rodinném domě společně s matkou, otcem, bratrem a prarodiči. Dědeček zemřel, když byl respondent na základní škole. Uvádí, že v této době se k němu babička hodně upnula a vkládala do něj své naděje. Bratr respondenta se osamostatnil a odstěhoval se před šesti lety. S bratrem své problémy nikdy neprobíral, ale je mu jasné, že to bratr všechno ví a nemůže mu to odpustit.

Vztah s rodiči hodnotí jako kladný, ale ví, že způsobil svým rodičům velké zklamání. Při první konfrontaci ohledně zmizelých peněz v domácnosti lhal a rodiče mu uvěřili. V druhém případě, kdy dle svých slov okrádal babičku, se vztahy narušily mnohem více.

Věděl, že si jeho chování rodiče dávají za vinu, že pochybili ve výchově. Uvádí, že nejvíce ale zklamal svou babičku. *„Táty reakce byla, že jsem ho zklamal, jak je můžu okrádat a vlastně i babičku, a že už si to myslel tenkrát poprvý, ale nechtěl tomu věřit. A*

mamka furt říkala, kde udělala chybu, jako v mojí výchově a brečela. Babička ani nebrečela, ani nic neříkala, to asi bylo nejhorší. Já sem musel zklamat úplně nejvíc.“

V současné době jsou vztahy s rodinou dobré, ale důvěra ještě není jako dřív. Komunikační partner A se snaží rodičům pomáhat a po částech jim splácí dluh.

Partnerské vztahy – Sděluje, že zájem o partnerské vztahy v době hraní hazardních her neměl. V době před maturitou ale jeden partnerský vztah navázal. Vztah skončil po několika měsíční známosti, protože se odhodlal a svěřil se partnerce o problémech s gamblerským, o léčbě a o dlužích ke svým rodičům. Partnerka toto sdělení neustála a vztah ukončila. „*Bylo to asi na dobrý cestě, jenže sem nevěděl, jestli jí mám něco o tom mém problému říct nebo ne a zas jí lhát. Tak sem jí to nakonec řekl, tak všechno, kolik dlužím a tak. No moc dobrý to nebylo, začala brečet a tak. A pak už ani nic neříkala a šla domu, že si to musí srovnat a tak. No a to byl samozřejmě konec. Už sme se neviděli.*“

V současné době má partnerku, která vše ví a akceptuje. Mají volnější typ vztahu. Partnerka má malého syna z předchozího vztahu a prý to je důvod, proč nechce společné bydlení, bojí se, že by její syn mohl odposlouchat rozhovory ohledně dluhů a gamblerského a to v žádném případě nechce. Jinak vztah hodnotí kladně.

Přátelské vztahy – Přátelské vztahy s kamarády ze střední školy již neudrzuje, uvědomil si, že ho tito přátelé negativně ovlivňují a více ho lákají do heren. Současní přátelé ho dokážou vyslechnout a podpořit, proto raději vyhledává jejich společnost. Uznává, že s přáteli často chodí pít alkohol a při podnapilém stavu je více nakloněn k automatům nebo k ruletě.

Hráčství – S hazardní hrou setkal poprvé okolo 15 let. Konkrétně začal na výherních automatech a po čase začal zkoušet i ruletu. Měl vizi rychle a „zadarmo“ vydělaných peněz. Od počátku hraní se začala intenzita návštěv heren zvyšovat a zvyšoval se i vklad peněz. Peníze si obstarával doma. Jeho otec si vydělané peníze z živnosti ukládal doma, a tak k nim měl přístup každý. Když se na tuto skutečnost přišlo, začal brát peníze u babičky, která si schovávala peníze z důchodu, plus našetřené peníze. Z počátku byl opatrný a bral si peníze po malých částkách, poté už se nezdráhal

a vzal i větší částky. Uvedl, že v té době už se snažil dostat zpět prohrané peníze nebo splácel dluhy kamarádům a některým z nich i peníze půjčoval, několikrát ale nevratně.

Díky této skutečnosti pak absolvoval ústavní léčbu v Psychiatrické léčebně v Jemnici, kterou ale ukončil, i když lékařka doporučovala setrvat. Uvádí, že si myslí, že tato léčba mu k ničemu nebyla, protože když člověk chce přestat, musí chtít sám. Po přerušené léčbě se k hazardním hrám vrátil.

V současné době respondent hraní značně omezil, ale tak jednou týdně si zajde zkusit štěstí a zahraje si. Prý ale nic nevyhrává.

Bydlení – Bydlí s rodiči a babičkou v rodinném domě od narození až do současnosti.

Zaměstnání – Po ukončení školy byl necelý rok bez práce. Měl zájem pracovat u známého ve firmě, známý ho ale odmítl. Musel by pracovat s většími částkami peněz a toho se zaměstnavatel bál. Po čase začal brigádně rozvážet balíčky a bylo mu nabídnuto místo na hlavní pracovní poměr.

Finanční poměry – V současné době si na sebe nechal uvalit insolvenční. Z jeho platu mu zbývá cca osm tisíc korun, ze kterých přispívá na domácnost a ještě splácí dluhy rodičům. Svoji finanční situaci hodnotí jako nedostačující.

Zdravotní stav – Žádné problémy.

Vize do budoucna – Chtěl by se osamostatnit a začít bydlet sám, ale uvědomuje si, že minimálně po dobu trvání insolvence (5 let) to nebude z finančních důvodů možné. Poté by chtěl založit vlastní rodinu.

9.3 Komunikační partner B

Základní údaje – Muž, 38 let, svobodný, jedno vlastní dítě

Vzdělání – Po základní škole absolvoval střední odborné učiliště, které úspěšně dokončil. Poté šel na dvouletou návstavbu oboru maso-výroba, kde propadl, ale o rok později ji také úspěšně dokončil.

Rodinné vztahy – Od narození žil se svou matkou, otcem a mladší sestrou v rodinném domě nedaleko Jindřichova Hradce, okolo 16 let se odstěhoval na chalupu. Myslí si, že již v dětství byl rodiči oproti sestře zvýhodňován. Mohl si dovolit více než sestra a také většinou dostal, co si přál. Mrzí ho, že jeho sestra nemohla dostudovat vysokou školu hned po střední škole, protože rodiče řešili jeho finanční problémy vzniklé díky hazardní hře. Ví, že své rodiče velmi zklamal, zejména svého otce.

Má osmiletého syna se svojí partnerkou, s kterou žije v rodinném domě. Přítelkyně má dceru z předešlého manželství, která také žije v jejich společné domácnosti. Sdělil, že si nemyslí, že by syn mohl mít nějaké předpoklady k patologickému hráčství díky genetice, ale radši si ho ohlídá, protože syn často a rád používá počítač, tablet i telefon na různé hry. Mrzí ho, že se svému synovi nevěnoval, když se narodil a nejvíce ho potřeboval. Uvědomuje si, že ho díky gamblerství nezajímaly věci, které by otce zajímat měly např. první krůčky, zoubky, pláč, proto se mu snaží teď všechno vynahrazovat.

Nikdy si neodpustí, že byl schopný přísahat svému otci na smrt svého syna, že hazardní hry opravdu nehraje.

Partnerské vztahy - Měl vztahy spíše krátkého charakteru. Uvedl, že v mládí měl radši jiné starosti a zábavu než ženy. Popsal jeden vážnější vztah, který měl již v době hráčství. Partnerka netušila, že by mohl mít nějaké problémy. Všechno se snažil skrývat. Půjčil si od ní větší obnos peněz, ale neměl je jak splácet. Po rozchodu tento dluh s bývalou partnerkou řešila současná přítelkyně.

Současná přítelkyně také na začátku jejich vztahu nic nevěděla. Dozvěděla se to až necelý rok po porodu jejich společného syna díky finančním upomínkám, které našla v respondentově dílně. V této době se jejich vztah velmi ochladil, ale k rozchodu nedošlo. Slíbil, že hrát nebude a vše společně napraví. Tak se ale nekonalo a partnerka ho požádala, aby se odstěhoval. Půl roku bydlel u rodičů. Poté se vrátil a snažil se vše napravit. Uvedl, že o automatech, gamblerství ani finanční stránce se se svojí partnerkou od té doby nikdy již nebavil. „ *Už se o tom nebavíme, o ničem s tím spojeným. Od té doby. Když se někdo zmíní, má hned zalitý oči. Tak to řešit nechci. Mohli sme se mít fakt dobře.* “

Přátelské vztahy – Má tak 3 – 4 dobré přátele, se kterými se může otevřeně bavit. S ostatními přáteli z minulosti již není v kontaktu, ale zdraví se. Peníze, které si od nich půjčil, jsou splaceny. Přátelé mu řekli, že mohl říct jaké má problémy a ne si vymýšlet.

Hráčství – Problém s hazardními hrami začal v jeho 16ti letech. Začal zkoušet hrát výherní automaty o vycházkách na internátě. Po škole díky výplatě mohl hrát ve velkém. „ *To prostě večír ležíš v posteli. Zavřený očí a úplně vidíš ty kotouče, jak to bliká. Třešně, jahody, hrušky, kterýkoli možný ovoce co tam bylo. A v tu chvíli je ti všechno jedno. Zvedneš se a jdeš.* “

Pár týdnů docházel na ambulantní léčbu k psychiatrovi, ale po pár schůzkách ji ukončil. Myslí si, že člověk musí chtít sám, že psychiatr je dobrý na vypovídání, nic víc. S hraním výherních automatů nepřestal. Při sečtení všech půjček a vložených peněz do automatů může říct, že díky této závislosti přišel asi o 1 800 000. Dnes mu stále z výplaty strhávají peníze, ze kterých splácí dluh v Rakousku. Na automaty raději nemyslí a snaží se odolat, i když přiznává, že někdy podlehne.

Bydlení – Do svých 16 let žil se svými rodiči a sestrou. Poté nastoupil na internát a o víkendech mu rodiče dovolili bydlet samotnému na chalupě po babičce, která byla asi 30 kilometrů od města. Myslí si, že tato skutečnost mu hodně napomohla k tomu, aby začal s hazardními hrami. Měl volnost, nikdo ho nehlídal. Svým rodičům to nijak nevyčítá, ale sám by toto nedovolil. „ *Já sem nebydlel s našima ale na chalupě po babičce. To byl asi kámen úrazu. Nikdo nevěděl, kde sem.* “ V současné době bydlí s přítelkyní a dětmi.

Zaměstnání - Pracuje jako truhlář v Rakousku. Zaměstnavatel ví o jeho dluzích, proto část výplaty rovnou posílá na účet věřitele.

Finanční poměry – Sám říká, že kdyby nebylo hraní, mohli se mít jako rodina velmi dobře. Takhle si myslí, že žijí na průměrné úrovni. Minimálně dva roky bude respondent splácet dluh. Ostatní dluhy se pokusila vyřešit jeho partnerka.

Zdravotní stav – Uvádí, že mívá občasné bolesti zad. Myslí si, že díky několikahodinovému sezení u výherních automatů.

Vize do budoucna - Chtěl by se zbavit hraní na výherních automatech úplně.

9.4 Komunikační partner C

Základní údaje – Muž, 40 let, ženatý, dvě děti.

Vzdělání – Nastoupil na střední odborné učiliště obor tesař, které úspěšně dokončil. Žádné další studium neplánoval.

Rodinné vztahy – Žil v rodinném domě společně s matkou, otcem a o dva roky starším bratrem. Matka byla více fixovaná na respondentova bratra, více jej protěžovala. Bratr byl ve všem lepší. Otec rozdily nedělal, ale moc se o syny nestaral. Vše zastávala matka. Otec často vyvíjel na matku násilí.

Uvedl, že nikdy nejezdil na tábory ani na výlety. Byli jenom doma. Významnějších vzpomínek na dětství moc nemá. Myslí, že jako rodina nefungovali moc dobře. Matka se po pěti letech od smrti otce odstěhovala a dům nechala jemu a jeho bratrovi. Založil si vlastní rodinu. Má dvě dcery, z nichž jedna trpí lehkou mentální retardací. S dcerami nikdy nenavázal hluboký otcovský vztah. „*Tenkrát sem si jí asi nevšimnul a šel sem do hospody si máčknout. A ona tam přišla za mnou. Bylo to divný, ale tak vzal sem si jí na klín a byla tam se mnou. Řekl sem jí, že to nesmí říct mámě, a kupodivu fakt neřekla. Tenkrát sem bral peníze z kasičky i jí, na to taky ale Helena přišla.*“

Po patnácti letech se odstěhoval i bratr. Matka mu to do své smrti vyčítala. Od smrti matky není s bratrem v kontaktu.

Partnerské vztahy – První vážný vztah měl se svojí současnou ženou. Vztah ho naplňoval a svojí ženu měl velmi rád. Partnerka otěhotněla, a tak se vzali a sestěhovali se. Uznává, že ho po čase vztah přestal bavit, ale nemyslí si, že by byl špatným manželem. Narození jeho druhé dcery, která je díky komplikacím při porodu lehce mentálně retardovaná, se vztah ještě o něco ochladil. Manželka mu často vyčítala, a ještě vyčítá, že nemá zájem o děti, o dům ani o ni. Po čase zjistil, že jeho žena má poměr s jiným mužem. V sobě vinu nevidí. Žijí spolu dodnes, žena poměr ukončila.

Přátelské vztahy – Má pár přátel, se kterými zajde na pití. Ovšem blízkého přítele nemá žádného. Přátelské kontakty nevyhledává.

Hráčství – První kontakt s hazardní hrou měl již v sedmnácti letech. Párkrát si zahrál, ale tím to skončilo. Okolo dvaceti pěti let měl respondent autonehodu, po které

byl delší dobu v pracovní neschopnosti. Jak uvádí, doma se nudil, začal více chodit za kamarády do herny. Tam několikrát zkusil štěstí, a poté měl nutkání chodit stále častěji. Ze začátku si půjčoval ze společného účtu s ženou, poté si půjčoval i u zaměstnavatele a dále kde se dalo. Většinu dluhů řešila vždy žena. Svoji závislost si nepřiznává, hazard bere jako svůj koníček. Může s ním přestat, ale nechce se mu. *„Jo, je to můj koníček. Hela jich má spoustu. Třeba furt někam jezdí na kolo, chodí na jógu, na pilates a spoustu dalšího. Tak co.“*

Bydlení – V současné době žije se svojí ženou a dvěma dcerami v rodinném domě, ve kterém vyrůstal.

Zaměstnání – Pracuje jako řidič rozvázející pečivo. Má flexibilní pracovní dobu a to mu vyhovuje. Před touto prací pracoval jako truhlář u soukromé firmy. V tomto zaměstnání měl problémy skrze půjčené peníze od zaměstnavatele.

„Ne, od šéfa. On mi to potom strhával z platu, takže na účet chodil míň. Řekl sem, že se něco rozbilo a nemáme na to a tak. Potom sem chtěl nějak znova půjčit pět tisíc a asi se mu to nezdálo tak zavolal Hele, co se nám zas rozbilo a na co to potřebujeme. Ta samozřejmě nic nevěděla tak to byl docela průser.“

Finanční poměry – Tvrdí, že jejich rodinná finanční situace není špatná. Manželka nedávno přišla na další vysoký dluh, proto si na sebe vzala půjčku, ze které dluh splácí. Myslí si, že jako rodina vyhazují peníze i za jiné věci, např. že mladší dcera chodí do chráněné dílny a ještě za svoji práci v chráněné dílně musí platit.

Zdravotní stav – Žádné problémy.

Vize do budoucna – Dle rozhovoru žádné nemá.

V předešlých třech oddílech jsou detailněji popsány jednotlivé životní oblasti komunikačních partnerů. Přesto autorka doporučuje přečtení celých tří hloubkových rozhovorů, které jsou v příloze pro hlubší náhled a ucelení představy o životech jednotlivých gamblerů.

9.5 Shrnutí získaných dat z hloubkových rozhovorů

V předešlých jedenácti oblastech byly postupně uvedeny detailní informace získané od třech komunikačních partnerů. Zde jsou tyto získané informace velmi stručně shrnuty v jedné přehledné tabulce.

Tabulka č. 1 – Souhrn hloubkových rozhovorů.

	Komunikační partner A	Komunikační partner B	Komunikační partner C
Základní údaje	Muž, 24 let, svobodný	Muž, 38 let, svobodný	Muž, 40 let, ženatý
Vzdělání	Střední odborné vzdělání	Střední odborné vzdělání	Vyučení
Rodinné vztahy	Bezdětný. Bezproblémové dětství.	Jedno dítě, druhé vychovává. Volnější přístup od jeho rodičů.	Dvě děti. Nezájem od vlastního otce, matka preferovala bratra.
Partnerské vztahy	Volnější vztah - přítelkyně se nechce vázat.	Dlouholetá přítelkyně - vztah je narušený.	Vztah s ženou je ochlazený, nekomunikují.
Přátelské vztahy	1 dobrý kamarád.	Pár známých.	Přátelské kontakty nevyhledává.
Bydlení	S rodiči a babičkou.	S přítelkyní a dětmi.	S manželkou a dcerami.
Zaměstnání	Vnitřní služba firmy	Truhlář	Řidič
Finanční situace	Insolvence	Stále splácí dluhy z minulosti.	V současnosti má nové dluhy.
Zdravotní stav	Bez problémů.	Problémy se zády a dýcháním.	Bez problémů.
Vize do budoucna	Osamostatnit se a založit rodinu.	Přestat s hazardní hrou definitivně.	Nemá vizi do budoucna.
Hráčství	Cca jednou týdně si zahraje.	Snaží se nepodléhat, ale občas se nedaří.	Svou závislost si nepřiznává.

Zdroj: Vlastní výzkum

9.6 Výsledky získaných dat

V následujících pěti tabulkách bude stručně shrnuto, pomocí metody trsů, několik faktů, které ovlivňují životní styl gamblerů. Názvy tabulek jsou zadány podle trsů, které vyplynuly z analýzy dat.

Tabulka č. 2 – Trs 1 - První zkušenost s hazardní hrou, co k ní vedlo a druh hazardní hry.

	Kdy	Důvod	Druh hazardní hry
Komunikační partner A	15 let	Vliv vrstevníků, zvědavost a nuda	Výherní automat.
Komunikační partner B	16 let	Příliš volnosti v pubertě a vliv vrstevníků.	Výherní automat.
Komunikační partner C	17 let	Zvědavost a nuda při pracovní neschopnosti	Výherní automat

Zdroj: Vlastní výzkum

Komunikační partner A sdělil, že měl svou první zkušenost s hazardní hrou již okolo patnácti let. *„No a tak začalo to asi v patnácti, možná ve čtrnácti. Kdy jsme začali chodit do jedné hospody, kde nám nalili, ale taky tam měli i automaty a ruletu. Jeden kámoš nám to ukázal.“* Komunikační partner B a C sdělili že svou první zkušenost a hazardem měli v šestnácti a sedmnácti letech.

Dva komunikační partneři uvedli, že velký podíl na začátku hráčství měl vliv vrstevníků. Plus se k tomuto faktu přidala zvědavost, nuda a volnost v rodičovské výchově. *„Já sem nebydlel s našima ale na chalupě po babičce. To byl asi kámen úrazu. Nikdo nevěděl kde sem. Babičce sem řekl, že jedu domů a doma sem řekl, že sem na chalupě.“*

Třetí komunikační partner uvádí, že začal hrát z nudy, když byl v pracovní neschopnosti. *„Párkrát sem to zkusil tak v sedmnácti. No a pak myslím, že někdy po*

autonehodě. Měl jsem sešroubovanou nohu, proto sem byl půl roku na nemocenský. Chodil sem o berlích. Helena, to je moje žena, chodila do práce a holka do školky. Sem byla pořád doma sám a nudil sem se.“

Všichni tři komunikační partneři poprvé zkusili hrát na výherních automatech a zůstali u nich i nadále. Jen komunikační partner A uvedl, že si zahraje i ruletu a poker.

Tabulka č. 3 - Trs 2 – Četnost návštěv heren, důvod a spouštěč chutě k hraní.

	Kolikrát	Proč	Spouštěč
Komunikační partner A	Jednou v týdnu.	Pro zábavu.	Nuda.
Komunikační partner B	Snaží se je nenavštěvovat, občas tam ale zajde.	Neodolá bažení.	Když se ocitne v prostředí, kde se nachází výherní automaty.
Komunikační partner C	Párkrát v týdnu.	Baví ho to, je to koníček.	Pocit únavy.

Zdroj: Vlastní výzkum

Komunikační partner A uvedl, že asi jednou týdně dle jeho nálady. *„ Občas tam zajdu, hodím tam tři kila. Víc už asi ne. Třeba v týdnu, jednou.“*

Komunikační partner B uvedl, že se snaží do heren již nechodit, ale chuť a nutkání má stále a občas se neudrží. Komunikační partner C sdělil, že do herny chodí několikrát v týdnu, podle toho jak často má chuť si zahrát a odpočinout si.

Spouštěčem u komunikačního partnera A je nuda např. když se nudí s přáteli u drinku, jdou si zahrát. Komunikační partner B uvedl, že nejvíce touží po hraní, když se dostane do prostředí, kde se nacházejí výherní automaty. Komunikační partner C uvedl, že si jde zahrát, když je unavený a cítí potřebu odpočinku. *„Jo je to můj koníček. Hele jich má spoustu. Třeba furt někam jezdí na kolo, chodí na jógu, na pilates a spoustu dalšího. Tak co. Taky si potřebuju odpočinout, tak jdu tam.“*

Tabulka č. 4 – Trs 3 – Životní oblasti, které byly narušeny gamblerským.

	Oblasti života	Kterou oblast hodnotí jako nejvíce zasaženou.	Oblasti, kterých se gamblerský nedotklo.
Komunikační partner A	Vzdělání, rodinné a partnerské vztahy, přátelské vztahy, bydlení, finanční situace.	Rodinné vztahy.	Zaměstnání.
Komunikační partner B	Vzdělání, rodinné a partnerské vztahy, přátelské vztahy, bydlení, finanční situace.	Rodinné a partnerské vztahy.	Zaměstnání.
Komunikační partner C	Rodinné vztahy a partnerský vztah, zaměstnání, finanční oblast.	Partnerské vztahy.	Vzdělání, bydlení, přátelské vztahy.

Zdroj: Vlastní výzkum

U komunikačního partnera A mělo gamblerský dopad na vzdělání, rodinné a partnerské vztahy, přátelské vztahy, bydlení a finanční situaci. U komunikačního partnera také tak. Nejvíce ohroženou oblastí u komunikačního partnera A byly rodinné vztahy. U komunikačního partnera B to byly rodinné a partnerské vztahy. Komunikační partner C uvedl také partnerské vztahy. U komunikačních partnerů A a B se gamblerský nijak nedotklo zaměstnání. Komunikační partner C uvedl, že gamblerský se nedotklo vzdělání, bydlení a přátelských vztahů.

Tabulka č. 5 – Trs 4 - Vnímaní hazardních her komunikačními partnery, uvědomování si své závislosti, léčba a názor na ni.

	Jak bere hraní, jako takové.	Podstoupení léčby	Co si o léčbě myslí.
Komunikační partner A	Jako zábavu.	Pobytová léčba – 6 týdnů.	Nemyslí si, že by měla význam.
Komunikační partner B	Jako zlo a jako něco, čemu se musí vzepřít.	Ambulantní léčba – pár sezení.	Také si nemyslí, že by léčba měla význam.
Komunikační partner C	Jako koníček.	Nepodstoupil nikdy.	Nikdy by se léčit nešel.

Zdroj: Vlastní výzkum

Komunikační partner A vnímá hraní hazardních her jako zábavu. *„Mě to baví prostě. Tak tam jdu.“* Komunikační partner B vnímá hazardní hry jako zlo, kterému se chce vyhnout, uvědomuje si, že je špatné. *„Jak říkám, vyhýbám se tomu, jak můžu. Nechci to vidět radši. Mám strach. Občas na to myslím no, a jdu.“* Komunikační partner C vnímá hazardní hry jako koníček, své závislosti si není vědom. *„Jo je to můj koníček. Hela jich má spoustu. Třeba furt někam jezdí na kolo, chodí na jógu, na pilates a spoustu dalšího. Tak co.“*

Komunikační partner A a B podstoupili léčbu. Oba dva ji ukončili i přes nedoporučení odborníků. Komunikační partner C léčbu nikdy nepodstoupil. Komunikační partner A i B si myslí, že léčba nemá význam. Oba mají za to, že člověk musí chtít přestat s hraním a poté to dokáže zvládnout sám, bez pomoci. Komunikační partner C by léčbu nikdy nepodstoupil, protože se mu zdá pod jeho úroveň.

Tabulka č. 6 – Trs 5 – Snaha o ukončení hráčské závislosti.

	Chuť přestat hrát	Důvod	Konkrétní snaha
Komunikační partner A	Někdy.	Vidina samostatného života.	Raději zůstane doma, když jsou přátelé do baru.
Komunikační partner B	Chtěl by přestat, ale občas se nedaří.	Výčitky vůči rodině.	Zůstává doma. Nebo nechce vidět na výherní automaty.
Komunikační partner C	Nikdy.	Nevadí mu to.	Žádná snaha.

Zdroj: Vlastní výzkum

Komunikační partner A uvedl, že někdy má chuť přestat s hraním úplně, ale často podlehne. Skoro to samé uvedl komunikační partner B. Chce přestat, ale někdy se nedaří. Komunikační partner C přestat nechce.

Komunikační partner A by chtěl přestat, protože mu vadí, že díky insolvenční, kterou způsobilo gamblerství, se nemůže osamostatnit od rodičů. Snaží se nechodit s přáteli do baru, protože poté většinou skončí u výherního automatu. Komunikační partner B má výčitky vůči rodině, proto by chtěl s hraním skončit. Raději se zdržuje doma, a když někde jde, snaží se sedět zády k automatům. Komunikačnímu partnerovi C to nijak nevadí a nevyvíjí žádnou snahu k zlepšení.

10. DISKUZE

Cílem této bakalářské práce *Sociální dopady hazardní hry na životní styl gamblera* bylo popsat základní aspekty života jedince, který trpí závislostí na hazardní hře; zjistit, jak a v jakých oblastech nejvíce hazardní hra změnila jeho životní způsob. Tento cíl práce byl zvolen za účelem odhalení nejvíce ohrožených oblastí života jedince během závislosti na hazardní hře a za účelem zjistit jak samotní hráči pohlíží na svou současnou situaci, na vnímání a uvědomování závislosti hráčem. Pro tuto práci byla zvolena kvalitativní strategie výzkumu. Data byla získávána metodou hloubkových rozhovorů. Rozhovory byly provedeny se třemi muži ve věku od 24 do 40 let, jejichž současný životní styl odpovídal parametrům gamblerství, tedy závislosti na hazardní hře. Jednotlivé rozhovory trvaly 90 až 100 minut.

Základní popis aspektů života gamblera je popsán v 9. kapitole Životní oblasti gamblerů, kterých se gamblerství dotklo. Tyto oblasti byly odhaleny na základě hloubkových rozhovorů. K těmto oblastem patří: vzdělání, rodinné vztahy – primární, sekundární rodina, partnerské vztahy, přátelské vztahy, bydlení, zaměstnání a finanční poměry. K tomuto výzkumu byla stanovena jedna výzkumná otázka: *Jakým způsobem ovlivňuje závislost na hazardních hrách životní způsob gamblera?*

Odpovědí na tuto otázku dle výzkumu je, že závislost na hazardních hrách ovlivňuje životní způsob gamblera značným způsobem v životních oblastech, kterými jsou: Rodinné vztahy,

Partnerské vztahy,

Přátelské vztahy,

Vzdělání,

Zaměstnání,

Kvalita bydlení,

Finanční poměry.

Ve všech uvedených životních oblastech gamblerů došlo ke změně či zásahu díky hazardní hře. Životní styl gamblerů byl tedy hazardní hrou narušen či změněn.

Gamblerství se značně podepsalo na rodinných vztazích u všech třech komunikačních partnerů. U komunikačního partnera A nastaly problémy v primární rodině, jelikož sekundární rodinu respondent stále nezaložil. B uvedl negativní dopady jak na primární, tak i sekundární rodinu. C uvedl dopady na sekundární rodinu. U všech komunikačních partnerů je tedy zřejmá změna životního způsobu v rodinných vztazích. Ochlazení vztahů s rodinnými příslušníky, narušení důvěry, apatie vůči problémům. U dvou komunikačních partnerů hrozil díky hráčství rozpad (rozvod, rozchod) sekundární rodiny.

Stejně jako u rodinných vztahů byla narušena i oblast partnerských vztahů. Komunikační partneři A, B i C uvádějí problémy s partnerkami. Díky gamblerství vděčí respondent A za rozchod s partnerkou. V současné době, ač by chtěl, nemůže s partnerkou navázat pevný vztah, díky dluhům, které kvůli hráčství má.

Dále byl narušen životní způsob v oblasti přátelských vztahů. Oproti rodinným a partnerským vztahům byla tato oblast narušena méně, přesto ale do určité míry mělo na tuto oblast gamblerství také vliv. Dva ze tří komunikačních partnerů uvádějí, že přátelské vztahy s lidmi z doby, kdy začínali hrát, již neudržují, jelikož si myslí, že tito lidé mají velký vliv a zásluhu na situaci, v jaké se oba komunikační partneři nacházejí. Tyto vztahy již obnovovat nechtějí. Spoléhají se raději sami na sebe. Třetí komunikační partner má pár známých, ale blízké přátelské vztahy nikdy nenavazoval.

Další narušenou oblastí bylo vzdělání. Tato oblast byla narušena u dvou ze tří respondentů, konkrétně přerušení studia a propadnutí. Je tedy zřejmý negativní dopad gamblerství na jejich vzdělání. Následně studium ale úspěšně dokončili. U třetího komunikačního partnera nebyl zřejmý žádný negativní dopad na jeho vzdělání. Dva ze tří komunikačních partnerů dosáhli středního vzdělání ukončeného maturitou, třetí je vyučen.

Všichni tři komunikační partneři pocítili negativní dopady v oblasti zaměstnání. Zaměstnání je tedy další narušenou oblastí. Díky dluhům dva ze tří komunikačních partnerů nedostávají celou vydělanou výplatu, ale jen její část, zbytek je rovnou odeslán věřitelům na úhradu dluhů. Třetí komunikační partner se potýkal s problémy ohledně půjčování peněz ve firmě, ve které pracoval.

Finanční poměry se u komunikačních partnerů díky gamblerství velmi změnily. Všichni tři doposud splácejí dluhy, které vznikly díky hráčství. Tím tedy, jak dva ze tří komunikačních partnerů uvádějí, klesla i kvalita jejich živobytí, mohli by si dovolit bydlení na lepší úrovni nebo nákup dražších věcí.

K tomuto výzkumu autorka chtěla získat i ženu jako komunikačního partnera, která by byla ochotna přispět svým příběhem a jejíž současný životní styl by také odpovídal všem parametrům gamblerství. Bohužel žádná žena v okolí, nebo kterou by ostatní komunikační partneři znali, neodpovídala těmto parametrům. To do jisté míry potvrzuje tvrzení předního českého psychiatra NEŠPORA (38), který uvádí, že muži jsou gamblerstvím ohroženi více, protože ženy jsou k hrám více pasivní. Je tedy více mužů, kteří se stávají patologickými hráči. Ovšem žen také přibývá. Toto tvrzení podpořil také VACEK (51), který uvedl, že častější výskyt patologického hráčství je u mužů než u žen. Muži začínají s hazardní hrou většinou už v mládí, oproti nim ženy začínají až v pozdějším věku. V České republice je věková hranice, kdy mohou lidé začít hrát hazardní hry, 18 let, proto stojí za povšimnutí fakt, že všichni komunikační partneři měli přímou zkušenost s hazardní hrou před svými osmnáctými narozeninami, tedy ještě dříve než dosáhli zletilosti. Dostupnost hazardních her nezletilým v ČR je tedy značně vysoká.

FISCHER (11) uvádí, že příčiny vzniku návykových a impulzivních poruch jsou ovlivněny více faktory. Jsou to biologické faktory, sociální a sociokulturní faktory, osobnostní vlastnosti jedince. Sociální faktory jsou přejaté vzorce chování pramenící z primární rodiny a z různých sociálních skupin, závadné rodinné zázemí, nedokonalá interakce s okolím a blízkými, vliv vrstevníků, špatné hodnotové preference, pasivní trávení volného času (nuda), dostupnost a nabídka, nesprávný životní styl. V tomto výzkumu se toto tvrzení potvrdilo, protože dva komunikační partneři uvedli, že velký podíl na začátku hráčství měl vliv vrstevníků. Plus se k tomuto faktu přidala zvědavost, nuda a volnost v rodičovské výchově. *„Já sem nebydlel s našima ale na chalupě po babičce. To byl asi kámen úrazu. Nikdo nevěděl kde sem. Babičce sem řekl, že jedu domů a doma sem řekl, že sem na chalupě.“* Třetí komunikační partner uvádí, že začal hrát z nudy, když byl v pracovní neschopnosti. *„Párkrát sem to zkusil tak v sedmnácti.*

No a pak myslím, že někdy po autonehodě. Měl jsem sešroubovanou nohu, proto sem byl půl roku na nemocenský. Chodil sem o berlích. Helena, to je moje žena, chodila do práce a holka do školky. Sem byl pořád doma sám a nudil sem se.“

S pojmem nesprávný životní styl se setkáváme i u NEŠPORA (35). Nešpor tento pojem nazývá poruchami životního stylu. Jsou to například přepjatý životní styl, prázdný životní styl, chaotický životní styl, rizikový a stresující styl a neradostný životní styl. V tomto výzkumu se potvrdil prázdný životní styl, při kterém jedinec cítí prázdnotu a nudu. Tento životní styl může vyvolávat například nezaměstnanost, jak tomu bylo u komunikačního partnera C „, *Měl jsem sešroubovanou nohu, proto sem byl půl roku na nemocenský. Chodil sem o berlích. Helena, to je moje žena, chodila do práce a holka do školky. Sem byl pořád doma sám a nudil sem se.“* Komunikační partneři A a B uvedli, že je nuda vedla k hazardním hrám, ale také i vliv vrstevníků a zvědavost. Četnost návštěv heren se u komunikačních partnerů liší. Komunikační partner A navštěvuje hernu cca jednou týdně. Komunikační partner B se snaží navštěvovat hernu minimálně, ale občas tam zajde. Komunikační partner C navštěvuje hernu dle nálady, několikrát do týdne. V tomto trsu se neprojevila žádná shoda mezi komunikačními partnery.

Podle VEROSTY (52) s sebou gamblerství přináší mnoho dopadů. Dopady na fyzické zdraví, na psychické zdraví a sociální dopady. Po zdravotní stránce se během rozhovorů neprokázaly žádné závažnější zdravotní potíže. Jeden ze tří komunikačních partnerů uvedl, že během hraní a sezení u výherních automatů cítí bolesti v zádech, díky špatnému držení těla. Dále uvedl i potíže s dýcháním a kašlem, díky cigaretám, které ale kouří i mimo hernu. Dopady na fyzické zdraví se tímto výzkumem nepotvrdily. Sociální dopady se potvrdily v oblastech, kterých se komunikační partneři dotkli v rozhovorech. Byly to vzdělání, rodinné vztahy, partnerské vztahy, přátelské vztahy, zaměstnání a finanční poměry.

Komunikační partner A uvedl, že díky gamblerství se nemůže osamostatnit a začít žít sám, což on sám bere jako velký dopad hráčství. B musel díky problémům s hráčstvím půl roku bydlet odděleně od své rodiny. Komunikační partner C negativní dopady necítí.

Komunikační partner A bere gamblerství jako zábavu, ví, že to není nejlepší způsob trávení volného času, ale rád si zahraje. Komunikační partner B by se chtěl závislosti zbavit úplně, ale někdy hrát jde. Oba tito komunikační partneři podstoupili léčbu, ale nemyslí si, že by jim byla prospěšná. Komunikační partner C bere gamblerství jako svůj koníček, což je překvapivý fakt. Gamblerství srovnává například s jógou. Svou závislost si nepřipouští, na léčbu by nešel.

11. ZÁVĚR

Tato bakalářská práce *Sociální dopady hazardní hry na životní styl gamblera* se věnuje patologickému hráčství a sociálním dopadům hazardní hry na jednotlivé hráče a jejich životní styl. V teoretické části jsou vymezeny pojmy, jako je závislost a návykové impulzivní poruchy. Dále se práce zabývá hazardní hrou jako takovou, vznikem patologického hráčství, sociálními aspekty hráčství a právní úpravou. Teoretická část bakalářská práce také pojednává o životním stylu gamblera, o léčbě patologického hráčství a sociální práci s patologickými hráči.

Cílem praktické části bakalářské práce bylo popsat základní aspekty života jedince, který trpí závislostí na hazardní hře; zjistit, jak a v jakých oblastech nejvíce hazardní hra změnila jeho životní způsob.

Na základě stanoveného cíle byla stanovena jedna výzkumná otázka: *Jakým způsobem ovlivňuje závislost na hazardních hrách životní způsob gamblera.*

Odpovědí na tuto otázku je, že vliv hazardní hry na životní způsob jedince je značný. Ve všech životních oblastech gamblerů došlo ke změně či zásahu díky hazardní hře. Životní styl gamblerů byl tedy hazardní hrou narušen či změněn. Životní styl gamblerů je ovlivněn v těchto životních oblastech: rodinné vztahy, partnerské vztahy, přátelské vztahy, zaměstnání a finanční poměry. Z těchto oblastí můžeme považovat rodinné, partnerské vztahy a finanční poměry za nejvíce narušené oblasti životního stylu gamblera.

Předpokládaným přínosem pro praxi je, že práce může vést ke zvýšení informovanosti o gamblerství a jeho sociálních dopadech jak jednotlivců například sociálních pracovníků, rodin patologického hráče, partnerů nebo přátel, kteří se setkávají s gamblery, tak i veřejnosti.

12. SEZNAM INFORMAČNÍCH ZDROJŮ

1. A-KLUBY ČR. Služby a projekty. *akluby.cz* [online] [cit. 2015-06-07]. Dostupné z: <http://akluby.cz/SluzbyAProjekty.aspx>
2. ANONYMNÍ GAMBLERĚŘI. Kdo jsou anonymní gambleři. *anonymnigambleri.cz* [online] [cit. 2015-06-07]. Dostupné z: <http://anonymnigambleri.cz/kdo-jsou-anonymni-gambleri/>
3. BELICA, T. Gamblerů přibývá. *metro.cz* [online] 2014 [cit. 2015-06-07]. Dostupné z: http://www.metro.cz/gambleru-pribyva-stat-tvrde-zdani-provozovatele-hazardnich-automatu-1k8-/co-se-deje.aspx?c=A140516_155556_co-se-deje_bel
4. CAILLOIS, R. *Hry a lidé*. Praha: Kosmas, 1998. ISBN 80-902482-2-5.
5. ČERMÁK, J. *Sociální práce s klientem se závislostí a návykovou poruchou chování*. 2.vyd. Praha: Benepal, a.s., 2014.
6. ČESKO. Zákon č. 108 ze dne 14. března 2006 o sociálních službách ve znění zákona č. 206/2009 Sb. **In:** *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupný také z: <http://www.mpsv.cz/cs/7334>
7. ČESKO. Zákon č. 202 ze dne 1. ledna 1990 o loteriích a jiných podobných hrách ve znění zákona č. 215/2013 Sb. **In:** *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupný také z: <http://www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2014/zakon-c-202-1990-sb-16379>

8. ČESKÝ INSTITUT PRO VÝZKUM ZÁVISTLOSTÍ. Léčba patologického hráčství. *problemgambling.cz* [online] 2013 [cit. 2015-06-07]. Dostupné z: <http://www.problemgambling.cz/news/lecba-patologickeho-hracstvi+&cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=cz>
9. ČESKÝ INSTITUT PRO VÝZKUM ZÁVISTLOSTÍ. Sociální poradenství pro řešení problémů souvisejících s patologickým hráčstvím. *problemgambling.cz* [online] 2013 [cit. 2015-06-07]. Dostupné z: <http://www.problemgambling.cz/news/socialni-poradenstvi-pro-reseni-problemu-souvisejicich-s-patologicckym-hracstvim/>
10. DUFFKOVÁ, J. *Sociologie životního stylu*. 1.vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 2007. ISBN 978-80-7251-266-9.
11. FISCHER, S. *Sociální patologie*. 2.vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-5046-0.
12. FRANK BOLD. Právní poradna. *frankbold.cz* [online] 2015 [cit. 2015-06-07]. Dostupné z: <http://frankbold.org/poradna/kategorie/obce-a-kraje/rada/obecne-zavazne-vyhlascky-obci>
13. GAMBLER ANONYMOUS. Content. *gambeleranonymous.org* [online] [cit. 2015-06-07]. Dostupné z: <http://www.gamblersanonymous.org/ga/content/about-us>
14. GAMCARE. Social impact. *gamecare.org.uk* [online]. 2010 [cit. 2015-06-07]. Dostupné z: <http://www.gamcare.org.uk/get-advice/how-can-gambling-affect-your-life/social-impacts#.VQmIjo6G-ct>
15. HARTL, P. *Psychologický slovník*. 2. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 9788073675691.

16. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.
17. HUBINKOVÁ, Z. *Psychologie a sociologie ekonomického chování*. 3. vyd. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1593-3.
18. JAFFE, A. Craving. *psychologytoday.com* [online]. 2010 [cit. 2015-06-07]. Dostupné z: <https://www.psychologytoday.com/blog/all-about-addiction/201002/craving-when-the-brain-remembers-drug-use>
19. JINDŘICHŮV HRADEC. Obecně závazné vyhlášky. *jh.cz* [online]. 2011 [cit. 2015-06-07]. Dostupné z: <http://www.jh.cz/cs/mestsky-urad/pravni-predpisy-mesta/platne-obecne-zavazne-vyhlaskey-mesta.html>
20. KALINA, K. *Terapeutická komunita: obecný model a jeho aplikace v léčbě závislosti*. 1.vyd. Praha: Grada, 2008. ISBN 8024724499.
21. KALINA, K. *Základy klinické adiktologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1411-0.
22. KAPUSTOVÁ, K. Silná túžba ako psychodiagnostické kritérium. *infodrogy.sk* [online] [cit. 2015-06-07]. Dostupné z: http://www.infodrogy.sk/ActiveWeb/c/2850/silna_tuzba_ako_diagnosticke_kriterium.html
23. KISK FF MU. Výběr vzorku v kvalitativním výzkumu. *knihovna.cz* [online] [cit. 2015-06-07]. Dostupné z: <http://vyzkumy.knihovna.cz/ucebnice/vyber-vzorku-v-kvalitativnim-vyzkumu>

24. KLÁŠTERSKÝ, T. Metodika práce s gamblery. *podaneruce.cz* [online] [cit. 2015-06-07]. Dostupné z: <http://gambling.podaneruce.cz/data/public/Metodika-prace-s-patologickymi-hraci-a-jejich-rodinami.pdf>.
25. KOŠATECKÁ, Z. Gambler a jeho pán. *psychologie.cz* [online] [cit. 2015-06-07]. Dostupné z: <http://psychologie.cz/gambler-jeho-pan/>
26. KRAUS, B. *Sociální patologie*. 2.vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010. ISBN 978-80-7435-080-1.
27. KUBÁTOVÁ, Helena. *Sociologie životního způsobu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2456-0.
28. MARTIN, S. *Já, hráč*. 1. vyd. Praha: Daranus, 2011. ISBN 978-80-87423-19-6.
29. MARTIN, X. Příbeh gamblera. *nehraj.sk* [online] 2009 [cit. 2015-06-07]. Dostupné z: <http://nehraj.sk/rozne/monitoring-medii/48-napisali/331-pribeh-gamblera.html>
30. MATOUŠEK, O. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 2. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 9788073678180.
31. METODICKÝ PORTÁL RVP. Didaktická hra a její význam. *rvp.cz* [online] 2011 [cit. 2015-06-07]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/z/13271/DIDAKTICKA-HRA-A-JEJI-VYZNAM-VE-VYUCOVANI.html/>
32. MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006, 332 s. ISBN 80-247-1362-4.
33. MÜHLPACHR, P. *Sociopatologie*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4550-7.

34. NEŠPOR, K. *Hazardní hra jako nemoc*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Aleny Krtilové, 1994.
35. NEŠPOR K. Léčba patologického hráčství - interaktivní semináře. *drnespor.eu* [online] [cit. 2015-06-07]. Dostupné z: <http://www.drnespor.eu/addictcz.html>
36. NEŠPOR, K. a kol. *Jak překonat hazard: prevence, krátká intervence a léčba*. 1. vyd. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0009-3.
37. NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislosti - současné poznatky a perspektivy léčby*. 1.vyd. Praha: Portál, 2011. ISBN: 978-80-7367-267-6.
38. NEŠPOR, K. *Už jsem prohrál dost: příručka pro ty, kdo mají problém s hazardní hrou, kdo chtějí takovým lidem pomáhat, kdo chtějí problémům s hazardní hrou předcházet*. Praha: Sportpropag, 2006. ISBN 80-260-3880-0.
39. NEŠPOR, K. a L. CSÉMY. Kolik stojí společnost hazard? *drnespor.eu* [online] 2014 [cit. 2015-06-07]. Dostupné z: <http://www.drnespor.eu/addictcz.html>
40. NEŠPOR, K. a L. CSÉMY. Přemáháme bažení, zlepšujeme sebeovládání: informace těm, kdo překonávají návykovou nemoc. *drnespor.eu* [online]. 2013 [cit. 2015-06-07]. Dostupné z: <http://www.drnespor.eu/addictcz.html>
41. NEVORALOVÁ, M. Co to je prevence. *adiktologie.cz* [online] 2011 [cit. 2015-06-07]. Dostupné z: <http://www.adiktologie.cz/cz/articles/detail/377/3071/Co-je-prevence>
42. POKER STRATEGY. Mindset a psychologie. *pokerstrategy.com* [online] 2011 [cit. 2015-06-07]. Dostupné z: <http://cs.pokerstrategy.com/strategy/psychology/695/1>

43. PRUNNER, P. *Psychologie gamblerství, aneb, Sázka na štěstí*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2008. ISBN 90-8807-380-0741.
44. PSYCHIATRICKÁ NEMOCNICE KROMĚŘÍŽ. Léčba. *pomocvzavislosti.cz* [online]. 2011 [cit. 2015-06-07]. Dostupné z: <http://www.pomocvzavislosti.cz/cs/akt/craving--bazeni->
45. SÁZEJ. Patologické hráčství, závislost na hře. *sazej.com* [online] [cit. 2015-06-07]. Dostupné z: <http://www.sazej.com/uzitecne/gamblerstvi-zavislost/>
46. STALCUP, S. A treatment model for craving identification and management. *pubmed.gov* [online] [cit. 2015-06-07]. Dostupné z: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/16903458>
47. TKÁČ, J. Patologické hráčství. *at-ambulace.cz* [online] [cit. 2015-06-07]. Dostupné z: <http://www.at-ambulace.cz/patologicke-hra-stvi-1.html>
48. THIEL, K. Pojd'te si hrát. *psychologie.cz* [online] 2013 [cit. 2015-06-07]. Dostupné z: <http://psychologie.cz/pojdte-si-hrat/>
49. URBAN, L. *Sociální deviace*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, ISBN 978-80-7380-397-1.
50. VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0225-7.
51. VACEK, J. *Nelátkové závislosti – behaviorální závislosti*. Praha: Centrum adiktologie UK.

52. VEROSTA, P. Patologické hráčství: souhrn faktů a aktuální situace v České republice. *osbrneni.cz* [online] 2014 [cit. 2015-06-07]. Dostupné z: www.osbrneni.cz/wp-content/.../patologicke-hracstvi-APA2011-1.pdf

53. V.T. *Stop Your Gambling Addiction Immediately*. V.T. 2013.

13. SEZNAM PŘÍLOH

Rozhovor s komunikačním partnerem A

Rozhovor s komunikačním partnerem B

Rozhovor s komunikačním partnerem C

13.1 Rozhovor s komunikačním partnerem A

T: Můžeme začít?

A: Jo. No kde začít.

T: Myslím, že se můžeš nějak uvést, kde bydlíš jak si žil, a tak a pak začít jak to bylo době začátku hraní.

A: Tak to víš ne?

T: Víím, ale jen z mého pohledu.

A: No tak od malička bydlím s našima a s babi. Děda umřel na základce. A Brácha se odstěhoval dyš sem byla asi ve třetáku nebo ve čtvrtáku. Ten se semnou nějak moc nebaví, asi mi to nemůže odpustit. No a tak začalo to asi v patnácti, možná ve čtrnácti. Kdy jsme začali chodit do jedný hospody, kde nám nalili, ale taky tam měli i automaty a ruletu. Jeden kámoš nám to ukázal, byl mladší jak my ostatní. S tím, že prostě na tý ruletě byly lehký peníze. Jako že zadarmo nebo jak to říct. V tý době sme chodili s padesáti korunama nebo se stovkou na pivo od rodičů. Vždycky sme zkusily dvacku do automatu a vyhráli jsme třeba stovku. Tak to sme hned vybírali, měli sme hned na dalších pět piv. Takže supr. Na tý ruletě to šlo líp, tam třeba z padesátikorun dvě stovky. Občas teda to nevyšlo samozřejmě, ale většinou takhle. No a ten pocit takových těch peněz za nic, jenom za pár kliknutí byl dobrej. Tam to asi fakt začalo.

T: Navyšoval se vklad těch peněz, které si tam dával?

A: No tak určitě. Stoupalo to. Bylo víc taky her, možností, víc věcí co jsme chtěli zkusit, třeba nová hra na bedně. Automaty nový. Tak to bylo asi půl roku rok. Tam už asi nějak začlo to pučování peněz. Nebo já sem taky pučoval někomu. No a já sem si půjčoval a pak sem to musel vrátit a neměl sem z čeho. Tak už začlo to, jak sem vzal poprvý doma ty peníze. Ale to taky bylo spojený ještě s tím alkoholem a tak, když sme se šli bavit. Ale ještě sem nekouřil. No a takhle prostě že jo, to šlo, že sem něco vrátil těm lidem, nebo kamarádům co sem si půjčoval. No jenže se to opakovalo, vždycky sem vzal pětistovku, sem věděl už, kde ty peníze jsou doma a že tejdén se nic nedělo, že na to naši vlastně nepřišli. Tenkrát sem si ještě říkal, že asi naši ani neví, že tam ty peníze maj. Tak jim to asi vadit nebude. Tak jsem bral dál třeba pětset nebo tisícovku.

Tak ta pětistovka pak už sem bral třeba tisíc korun. To trvalo asi tak půl roku rok. Pak sem jeden den vzal víc asi 8 nebo 10 tisíc.

T: Najednou si jsi řekl: Vezmu si víc? nebo se to po těch částkách stupňovalo?

A: Né to se stupňovalo. Toho půl roku. Třeba jednou za měsíc pětistovka. To sem měl ještě kapesný tak se to dalo. Nebo brigáda. Mě stačilo málo na pití, na pět piv a byl sem opilej a zbytek šel do beden. No a to bylo poprvý kdy na to naši přišli. Už si asi nevzpomínám ani jak na to přišli. Už ani nevím za co ty peníze vlastně padly, jestli sem je někomu vracel nebo do těch beden. Nevím. No a to teda bylo poprvý, že už na to přišli. Nejdřív sem zatloukal, zatloukal. Pak už to ale nešlo. Brácha bydlel už pryč a mezi sebou by si to asi nebrali. Tak bylo jasné, že sem to byl já. Tak sem se to snažil nějak nahrát, že sem to někomu půjčil na řidičák, a že mi to má do tejdne dát. Moc mi to nevěřili, ale nakonec, že teda ten tejdne počkaj. Tak sem to začal shánět. Kámošův švára mi nabídl, že mi to půjčí a já mu to budu dávat po částkách. Asi po tisícovce. A bylo to nějak před prázdninami, takže sem si říkal, že je to ok, že to budu splácet z brigády. No tak sem mu to z té brigády splatil. Jenže sem zas druhej měsíc brigáda zkončila a peníze zas nebyli, skrz to splácení a zbytek sem stejně rval do beden. Tak sem začal znova zase, nic lepšího mě nenapadlo. Začal sem doma všude hledat peníze kde by mohly bejt. No a už byly jinde. Nakonec sem našel dole u babičky. Takže tam bylo další moje útočiště. Zase to začalo od znova. Nejdřív po tisícovkách a pak sem se zas dostal na vyšší částky. Že sem byl schopnej za večer prohrát, já nevím pět nebo deset tisíc. Prostě pro mě to byly peníze zadarmo, tak mi to bylo nějak jedno. Nikdy sem na ně nedřel, nic. Byla to jen zábava, žádný starosti. Popravdě, za co se teda dost stydím teď, mi bylo jedno, že to sou peníze, který si babička šetří z důchodu, třeba na pohřeb nebo na bráchovu svatbu, bylo mi to jedno. Hlavně, že sem tam přišel a byly tam. Na nějaký následky sem nemyslel. Nebo taky když sem šel za babi, tak mi občas dala dvě stovky, prej na přilepšenou, to sem se taky necítil nijak provinile. Možná mi bylo trapně trochu. Nebo nevím.

T: Není třeba možné, že sis to ani připuštěn nechtěl? Nějaké provinění?

A: No, to máš asi pravdu. Jenže já sem hrozně chtěl jít hrozně za nima do tý herny. A věděl sem, že bez peněz bych tam bejt nemohl. Kluci chtěli prachy na hraní, a když bych je neměl, tak by se semnou nebavili.

T: A kluci to věděli, kde bereš peníze?

A: No jasný, sem jim to řekl, tak furt chtěli, abych s nima chodil na pivo a tak. Jako teď už mi je celkem jasný proč to chtěli. Jedinej důvod byly ty prachy. Ale já sem byl rád, že mě berou prostě. Jako jim rovnýho. Možná bych ani nikdy nezačal hrát, kdybych byl víc oblíbenej. Nebo taky začal, nevím, těžko říct. Každopádně sem bral víc a vlastně sem už jen prohrával. Nepamatuju si, že by tam byla v tý době nějaká výhra. No a začali s tím bejt i další problémy. Docházka do školy, prospěch. No ten byl vlastně vždycky špatnej, ale tady už mi hrozilo několik pěttek. To bylo tak ten třet'ák. V tý obě sme neznali žádnou jinou zábavu. Furt sme byli tam. Buď místo školy nebo hned po škole. Pak si pamatuju jak už v tý obálce bylo pár tisíc, tak už sem tu obálku čapnul celou. Na tý obálce měla babička napsáno kdy, kolik tam dala a celkovou částku. Když sem si to četl, už sem asi věděl, že tohle je mega průser. Myslím si, že už věděla, že se jí ty peníze ztrácí, ale ona o tom poprvý nevěděla, naši jí nechtěli dělat starosti. Takže si to semnou spojit nemohla. Asi si říkala, že si blbě pamatuje, nebo se možná bála to říct a někoho obvinít jakoby. No ale vlastně tenhle zdroj už byl taky suchej, tak sem musel, no musel, chtěl sem protože už sem nechtěl žít jinak, nemít peníze a tak. Ale nikdy sem za ty peníze vlastně nic nekoupil. Jen do těch beden. Tak sem si půjčoval po těch kámoších. Tak to byl kolotoč. Abych to mohl vrátit tak sem začal hledat zase u taťky. Sem věděl, že si je tam dává ze živnosti. No a potom sem si vlastně tam míň jak pět tisíc nebral, když sem si to bral. Nějak sem se nebál. To nějakou dobu zase trvalo. To už mi bylo osmnáct, tak to už bylo vlastně i víc možností kam jít. Sem začal hrát i pokr vlastně. Na turnaje sem i začal jezdit. Mimo město, do jinejch úplně. To už sme hráli i na netu, to už ty sázky byly větší. Tak sem chodil do banky to posílat na ten účet. Sem ještě neměl svůj normální účet. To zašlo taky tisícovka, dvě. Tam už se třeba taky hrálo o velký peníze a to bylo fakt lákadlo.

T: Chtěl si ty peníze co si tam dal vyhrát zpátky?

A: No jasný. Furt sem myslel, že vyhraju všechno zpátky. Že když ta svině furt bere tak musí taky někdy dát. Chtěl sem vyhrát obrovské balík. Všechno z něj vrátit a pak si něco koupit a tak. Já vím, že kolikrát sem třeba z dvou tisíc tam měl dvacet, ale stejně sem to nevybral, protože sem chtěl víc. Pořád víc a víc. A vlastně sem neměl nic. Furt sem prohrával.

No takže vlastně bedny, poker třeba ta ruleta mě nikdy moc nebavila. Spíš ty blikátka no. Taky už sem si začal půjčovat od různých společností. Že to chtěli třeba za dvacet dní vrátit. Tak sem si říkal jo to seženu nebo to vyhraju. No nesehnal, že jo, byla to taková legální lichva. Tak sem si půjčil jinde, abych to splatil. No a furt dokola, vytloukání klín klínem. Pak chodili i upomínky domu, který se teda úspěšně stopily. Táta tam ty peníze dával furt, tak sem tam zase chodil v průběhu těch půjček a tak. Ale to už na to teda přišli podruhý. To sem přišel domu, jakoby ze školy. Naši seděli s babičkou v obýváku. Táta mi řekl ať si k nim sednu. Máma ubrečená a babička ani nevím, ta byla spíš taková jako vylekaná, jakoby tomu nevěřila. No to už sem teda nezatloukal, řekl sem že hraju. Táty reakce byla, že jsem ho zklamal, jak je můžu okrádat a vlastně i babičku a že už si to myslel tenkrát poprvý, ale nechtěl tomu věřit. A mamka furt říkala, kde udělala chybu, jako v mojí výchově a brečela. Babička ani nebrečela, ani nic neříkala, to asi bylo nejhorší. Jí sem musel zklamat úplně nejvíc.

T: Proč myslíš, že jí nejvíce?

A: Vždycky za mnou stála. Omlouvala mě už jako malýho, byl sem prostě její mazánek. Bylo to fakt blbý no, nemohl sem jí koukat do očí..

Tak sme se nějak dohodli, že půjdu na léčení. Mamka se byla zeptat v nějakým to centru tam u tiskárny.

T: KCentrum ne?

A: No, no no no to je ono. No tak sme říkali, že sám to asi už nezvládnou, že je toho už moc. Nevěděli kolik, ale věděli, že v tom už je hodně peněz. Já sem to taky nikdy vlastně nepočítal. Takže nějaká léčba, že sem tam bydlel.

T: Ústavní léčba.

A: Jo no. Hledali sme něco. Tak bylo volno hned v Jemnici za Dačicema. Tak sme to museli začít řešit ve škole. Jakože budu nemocnej, ale zas sem nevěděl na jak dlouho to

je vlastně. Buď třeba 6 týdnů nebo víc. Bylo to v únoru ve třetíáku. Nechtěl sem žejo opakovat kuli tomu. Tak začátkem března už mě tam čekali. Bylo to tam, jakože volnej pohyb, všichni sme tam byli dobrovolně, kdybych chtěl tak odejdu...

T: Už sis uvědomoval ten problém?

A: No spíš sem tam šel pro klid rodičům, aby měli radost. No radost. Jakože aby viděli snahu kuli těm penězům. Já sem nikdy neměl žádný koníčky, nic mě nebavilo. Holky to sem neřešil nějak, když sem měl prostě kámoše, to bylo pro mě důležitý. Sem si říkal, že na ženský je času dost. No tak takhle jako ty mezilidský vztahy, to sme udržovali asi jen tu partu. No k tý léčbě, tam byly nějaký trapie. Bylo to rozdělený, že chlapi byli na jendý budově ženský na druhý, vztahy tam byly zakázaný. Bylo tam několik druhů těch terapií, já sem tam byl s tím že mám problém s gamblerství, to sem tam byl jedinej. Nebo jedinej jen s tímhle problémem. Většinou tam byli s více závislostma, asi kombinovaný. Alkohol a drogami, nebo alkohol a gambling. Já sem akorát kouřil v tý době. No tak sem šel k těma feťákama. Mi byli asi nejbliž i věkově. Ty alkoholici byli už docela starý. Byly tam dovolený návštěvi o víkendu. V tejdnu byl nějakej režim a za dobrý chování mohla přiject návštěva. Nebo za uklízení v pokoji, tam sme byli po třech tak ten koutek svůj sem si uklízel. Tak za to byly jakoby plusový body. Nebo taky za to mohly bejt vycházky v tejdnu. Třeba na dvě hodky jít do města a tak. Třeba nakoupit si cigá...

T: Peníze si měl u sebe pořád?

A: Ne ty se musely odevzdávat do tý kasy. A když se někam šlo se vybraly a pak se donesly účtenky za co se to utratilo.

T: Aha. A co ty terapie?

A: Tak jedna terapie byla třeba ergoterapie. To asi víš ne. To malování.

T: Tak to asi spíš arteterapie.

A: Jo sem blbej, arte. No třeba sme napoprvý nakresli nějakej obrázek a v průběhu tý doby, sme měli vyjadřovat pocity. A nakonci nakreslit ten samej, ale s těma změněným a pocitama a tak. Se tam pak rozebíral ten rozdíl. Nebo sme seděli na tý budově a u televize normálně trhat molitan. Dvě hodiny denně. Asi aby sme byli zaměstnaný. No

ale to mi přišlo krutě divný jako. Potom tam byly skupinové terapie. Že sem si povídali. Každý o sobě něco řekl a tak nebo se ptali... No a...Nevim už no.

T: A když bys teda měl zhodnotit tu léčbu, myslíš si, že to bylo důležité? Že ti pomohla?

A: Já mám názor, prostě, že jakoby ta léčba stejně nikomu nepomůže, když chce tak přestanu. Pomocí vůle. Když nechce, chce hrát, tak budu a i kdyby sem tam byl dva roky tak to nepomůže.

T: Šel si tam teda kuli rodičům. Ale i tak sis teda mohl udělat pořádek v myšlenkách, mít čas sám přemýšlet. Neřekl sis, že přestaneš?

A: No tak já sem si dal pokoj, nějakou dobu. I s těma penězma. Oni mi tam říkali, že bych měl, byl sem tam šest tejnů. A doporučovali mi tam ještě zůstat. Ty terapeutky, doktorka. Na ty tři měsíce. Ale já už sem nechtěl, i kuli tý škole. Já sem pak chodil ještě na tu ambulantní. Že sem každé tejdě několikrát šel do toho Káčka. Pro mě zbytečný si myslím, povídání furt dokola. Nic novýho sem se nedozvěděl. No pak sme se tomu nějak vyhejbal a tak. Ten pokr sem hrál dál. To sem říkal i tam, že na to mám jinej pohled, že si nemyslím, že je to hazard. Pro mě je to hra. Dovednostní hra. To můžu ovlivnit sám, žádná blbá náhoda. To mě bavilo a baví do teď, s tím prostě nepřestanu. No. Tak sem nehrál asi rok a půl nehrál. Neuvědomuju si, že bych hrál.

T: Co rodina na to, že si léčbu ukončil dřív?

A: No tak chtěli, abych chodil aspoň pak na tu ambulantní. Ale chtěli abych tam spíš byl. No ty vztahy jako. Ta důvěra furt na nic. Ale aspoň to bylo o něco lepší. Tu školu sem nějak dohnal. Tam to věděli, furt se mě ptal někdo tak co ? A tak.

T: Spolužáci, nebo učitelé?

A: I učitelé, třídní určitě. Jako bylo to nepříjemný víš, co jim na to jako máš říct. Tak co? Tak nic. Ale jako netajil sem se tím. A tak ten rok, rok a půl to bylo ok.

Ale pak to zas začalo, hodně podobně jako tenkrát. Třeba dvacku sem tam hodil, když sem byl opilej. Už sem to nebral jako nějakou hrozbu nebo tak. Nejel sem v tom nějak moc, nebo myslel sem si že ne. Třeba pak dvě kila a tak. Nějak sem pak opakoval ve čtvrtáku, sem na to kašlal, sem tam nechodil ani.

T: Nemyslíš si, že by to mohl být následek toho hráčství?

A: Já nevím no. Mě to nebavilo. Ty automaty sem v té době moc nehrál jen tak někdy sem si hodil. Ale je fakt, že sem radši šel do herny než do školy. A tak asi nějaký zanedbávání povinností kuli tomu asi jo. Asi určitě. Ale mě to tam nebavilo, blbě sem se učil, nebo spíš sem se neučil. A pak nějak před maturitou, to vypadalo na šest pěttek. Tak sem se to snažil dohnat. Ale nešlo to. Tak sem si řekl, že už to nemá cenu a přestal tam chodit úplně. A nakonec sem dostal jen tři ty pětky. Ale šel sem stejně na jinou školu, na soukromou, naši mi to zaplatili, ale musel sem to dodělat. V tu dobu sem taky poznal jednu holku a nějak sme se začli scházet a tak. Bylo to asi na dobrý cestě, jenže sem nevěděl jestli jí mám něco o tom mým problému říct, nebo ne a zas jí lhát. Tak sme jí to nakonec řekl, tak všechno, kolik dlužím a tak. No moc dobrý to nebylo, začala brečet a tak. A pak už ani nic neříkala a šla domu, že si to musí srovnat a tak. No a to byl samozřejmě konec. Už sme se neviděli. Teď mám tu Lenku no, to víš jak to s ní je. Kuli malýmu Kubovi se nechce semnou nějak víc vázat, kuli těm prachům. No a to je asi všechno o mojí minulosti, no teda, která se táhne i do současnosti.

T: Takže jsi dodělal školu?

A: No dodělat, pak sem se teda domluvil s našima co dál. Najdu si práci a budu jim to nějak splácet. Dohodli sme se na nějaký částce, protože já sám nevěděl kolik to dělá, oni taky ne. No. Takže teď pracuju třetím rokem, něco jim dávám. Ale mě se nechtělo, žít suše. Párty a poker sem nechtěl vynechat. Nebo prostě. Asi ti to povím no, myslím si, že se jen tak neseznámím, nebo sem si to myslel. Tak sem šel párkrát i do bordelu, což není levná záležitost. A tak byly zas nějaký půjčky, jako nebral sem doma, ale v bance. Tak to dopadlo tak že nakonec mám na sebe insolveci.

T: Aha. Chápu to dobře, že splácíš teda teď nějakou částku krom rodičů, ještě jinam?

A: Jo. Pět let budu splácet a pak se to smázne. Strhává se to rovnou z platu. Což je asi dobře. Ale prostě vím, že minimálně těch pět let budu muset zůstat u našich. Byt bych asi neuživil. Což mě štve úplně nejvíc.

No a abych to nějak uzavřel. Občas tam zajdu, hodím tam tři kila. Víc už asi ne. Třeba v týdnu, jednou.

T: Nemyslíš si, že jestli se chceš dát dohromady, měl by si přestat úplně?

A: Mě to baví prostě. Tak tam jdu.

T: Můžu se zeptat jak často je občas?

A: Asi tak dvakrát týdně, jednou.

T: Dobře. Tak ti moc děkuju, za tak obsáhlý rozhovor.

A: V pohodě.

13.2 Rozhovor s komunikačním partnerem B

B: Tak já asi začnu ne. Hele já jsem začal na intru, když sem byl v prváku, to už je ty jo tak v 16ti. První pololetí dobrý, v pořádku. Jenže druhý pololetí chyt sem se špatný party. Začali jsme tenkrát chodit do hospody a já sme tenkrát z dvaceti korun, vidím to jak dneska fakt i ten pocit, z dvacky sem vyhrál stošedesát korun. Ale dobrý, říkal sem si tak asi štěstí, jenže druhej den sme šli znova. A už to jelo. Zkončilo v tý bedně těch vyhranejch stošedesát plus ještě další peníze. A to už začlo, jenže tenkrát to bylo ještě v malých. Přes tu školu, víš co, nějaký brigády, něco sme si na to vydělal. Nebo sem doma začal vymejšlet, že potřebuju zaplatit to a to, koupit támhle to a to. Naši mi to samozřejmě propláceli. Ono to nebylo na to že jo. No a kde myslíš, že skončili peníze? V bedně. Pak přišel vždycky čvrtek vid' na intru. Nebyli peníze na cestu. Tak sem obcházel intr, vždycky sem to dal nějak dohromady. Já sem nebydlel s našima ale na chalupě po babičce. To byl asi kámen úrazu. Nikdo nevěděl kde sem. Babičce sem řekl, že jedu domů a doma sem řekl, že sem na chalupě. Já bych tohle asi jako táta neudělal. No ale našim to za zlý nemám, to ne. Měl sem proti ségře fakt volnost, docela mě upřednostňovali. No.. A v pondělí nanovo. Takhle se to táhlo celej intr.

T: Jenom automaty?

B: Jo. Mě nikdy nic jiného nebavilo. Žádný karty nebo ruleta. Prostě jen bedny. Pak sem šel na nástavbu. Tam sem si mohl vydělat co sem chtěl, v rámci teda tý školy nějak. V masně a tak. To se obráželi masokombináty. Vždycky když někdo potřeboval tak sem šel na zabijačku a na školu sem prděl. A tak to taky dopadlo. To sem propad, jenže to mi táta dal vybrat buď půjdu makat nebo si tu školu dodělám. Tak tenkrát sem řekl, že

si tu školu dodělám. O rok dýl. No a pak sem skončil školu, šel sem dělat. Pak už to začlo ve velkém, no ve větším, ve velkém ještě ne.

T: Díky výplatě?

B: Jo, co sem si vydělal, to zkončilo v bednách. Pak sem šel na civilku. To sem jezdil si taky různě přivydělat. Z civilky sem jel do herny, mi bylo jedno jestli spím nebo ne. Hlavně když sem mohl hrát. Co sem měla sem tam naházel. Pak sem skončil civilku. Vrátil sem se do práce, tam sem byl rok a tam začly první půjčky, tady v Čechách. Třeba třicet tisíc. Od banky. No a já sem byl schopnej třeba, jeden den sem dostal v úterý půjčku a ve středu už sem z toho neměl nic. Pak sem vlastně dostal nabídku v tom Rakousku. Byl sem mladej, vidina peněz. Mi bylo tak pětadvacet. NO a tam to to začal taky. Ale jak sem byl na tý ubytovně u toho G. u Linze, tak tam sem na to nešáhl. Ale blížil se pátek, sobota a už to začínalo v hlavě ti šrotovat.

T: Myslel si na hru?

B: No. To prostě večír ležíš v posteli. Zavřený očí a uplně vidíš ty koutouče, jak to bliká. Třešně, jahody, hrušky, kterýkoli možný ovoce co tam bylo. A v tu chvíli je ti všechno jedno. Zvedneš se a jdeš. Kolikrát sem si říkal, nikam nejdu, ale nakonec se zvedneš a je ti to jedno. Nedá ti to. Jak ti to blikne v hlavě tak musíš jít i kdyby já nevím co. Když to bliká v hlavě tak je hotovo. No pak sem si začal půjčovat v Rakousku, od banky. Nejdřív sedm tisíc euro. Pak sem si začal připůjčovat a připůjčovat. Až se to vyšplhalo na dvacetpět tisíc euro asi. Plus k tomu běžely ty český půjčky. Nejdřív bankovní, pak když už bankovní nedávali, tak ty nebankovní. Pak už sem v tom byl hodně teda, tak sem něco posílal na nebankovní, takový ty legální lichváři. Provident, Profireal, Cetelem. Otevřeš noviny a je tam toho. Tak jen zavoláš a máš. Patnáct tisíc třeba, sice splatíš třicet, ale to je ti fuk. Ještě sem to jakž takže splácel, jenže pak začali chodit upomínky, ty sem nějak zvládal topit nebo sem si to nechával posílat na jiný adresy. No.. řeknu ti to, na tý civilce, sem dělal v tom ústavu pro postižený a tam pracovala jedna holka, tak na ní. Když přišla upomínka, tak sem si zas půjčil jinde. Prostě furt dokola. Když chtěli ručitele, tak sem přemejšlel koho a tak. Prostě do toho taháš další a další lidi, to sem si uvědomoval. Že to není fér. Každýmu lžeš, na co to je,

proč to je, proč nemáš, něco se rozbilo, ale nikdo neví pravdu. No chodilo jich moc těch upomínek na trvalý bydliště.

T: To už si byl tady? S Annou a už byl na světě syn?

B: No teď o tom přemýšlím. No to už sem tu byl. Velký plány s přestavbou tady, celého baráku. Ale nikdo o ničem nevěděl no. Anna vůbec.

T: Syn už byl na světě?

B: Ne. Ten přišel až rok, rok a půl po tom co sem se přišel. V tu dobu nikdo nevěděl, že hraju. Já jí třeba volal, že za chvíli budu na hranicích, že za dvě hodky budu doma. Ale já už sem byl dávno tady a měl sem namířeno. Ani nevíš jak mě to hnalo sem. Ani ne rodina, ale ty bedny prostě. V neděli sem odjížděl. Pondělí až do středy nic a vždycky ve čtvrtek mi to začalo šrotovat, že se blíží víkend, začneš vidět ty bedny zas. Přemýšlíš, za co budeš hrát, když výplata je prohraná. Tak si zas půjčuješ. Tam to bylo těch dvacet pět tisíc euro. To splácení běží ještě teď. A ještě dva a půl roku bude. Sme se mohli mít. No vystřídal sem fakt všechny banky asi i tady. Ale do K jsem nešel, tam dělala moje tetka, tak tím by to bralo rychleji konec, to sem věděl moc dobře. Když tě hřejou ty peníze v obálce v kapse, tak je ti všechno jedno.

T: Můžeme si dát pauzu jestli budeš chtít.

B: Ne já přemýšlím. Domu sem nikdy nechvátal. V té době se narodil kluk a to mi bylo taky jedno. Bylo mi jestli je doma nebo ne. Radši sem šel tam. Jestli doma řve nebo ne, jestli. Anna stále nic nevěděla. No. Fuj. Teď mě to strašně mrzí.

Já sem furt něco splácel jakž takž, co hořelo, to sme splatil, co ne to sem nechal běžet. A pak začly chodit ty exekuce a tím se to provalilo. Někdy chodili ty exekuční rozhodnutí jen. Exekuce úplně to byla z té spořitelny. Tam bylo nějakých stotřicet tisíc. No všechno když sem to sesumíroval tak sem tam za milion šestset tisíc, se všim. Všechno v bednách.

T: Takže se přišlo jen na jednu půjčku nebo na vše?

B: Všechno ne, já sem přiznal v tu chvíli jen to co přišlo. A že běží něco jiného, to ne. Pak už sem začal chodit za kamarádama. A ty taky na co to potřebuju, to víš to si vymejšíš. neplatí výplaty, rozbilo sem támhle to. Pak když tě začnou uhánět děláš mrtvého brouka. Zas sem do toho tahal všechny ostatní.

T: Skončil si u toho, že sem přišla ta exekuce.

B: Jo. No Anna si to obvolala, snažila se to řešit. To víš byl sem hlídanej. Ptala se furt je ještě něco jiného? Ne není. Kdybych možná šel tenkrát ven se vším.. No nic. Pak přijel jedna ženská z Providentu rovnou sem domů pro splátku. Tý sem furt říkal, se nemám, nebo že ležím ve špitále a mám rozpáraný břicho. A tak. A ona si jeden pátek přijel. Tam to platíš totiž po tejdnu. Tak tím prasknul provident. Pak prasklo další stejně. Tak to už bylo hrozný doma, vypjatý a tak. Tak začla s psychologem, že tam budu docházet. Táty už se ptali známí, co semnou je, kde sou jejich peníze a tak. Tak tmu už to taky šrtotval, že jo. Tomu sem řekl, když objevil první půjčku, že sem ručil, a někdo nesplácel, takže sem to musel zaplatit já. No a vymejšíš si prostě furt něco. Anna pak nacházela v dílně, co sem měl poschovávaný smlouvy o úvěrech a tak. No a pak mezi vánoce exekuce, to bylo asi nejhorší, ale v tu chvíli mi to bylo jedno. Všechno je to jedno. Prostě zase to ovoce no. No tak k psychologovi. Věděl sem, že tam chodit budu, ale stejně chci hrát dál. No tak sem tam chodil, každém čtvrtkem sem se vypovídal, něco mi poradil, jo jo jo. Napsal mi prášky. Ty sem ale nebral. Nevím co to bylo něco na otupění nebo co. No znáš to no. .

T: Popravdě neznám, ale sem tu abych díky tobě do toho prokoukal.

B: No jasný. No a Anna mě vykopla. Půl roku sem bydlel u našich. Jako jezdil sem za nima co to šlo přes den. Ale v noci sem tam furt byl. Řekla mi, že až se dám do hromady mám se vrátit. To ještě nevěděla, že běží dalších x půjček. Vejplatu sem dával našim. Oni mi fakt pomohli. Mamka se ségrou to už tušili dávno, ségra zdravotnice tak furt našim říkala, že v tom určitě jedu. Táta nikdy nevěřil. Mamka pak taky začla, ale táta ne. Jednou se mě zptal jestli hraju a já že ne. A on mi řekl ať přísahám na smrt svého syna. Tak sem jen tak přísahal. Všechno je ti jedno. Já vím, hrozný. Nechápu se. Pak sem teda řekl, že přestanu, jo jo jo. Ale jel sem v tom furt. Tak sem se vrátil k Anně.

T: Řekl si, že je všechno v pořádku?

B: Řekl sem, že už je všechno ok, ale ono nebylo. Už to nebylo tak hrozný, že sem dal třeba jen po deseti tisíc do tý bedny. Sem tam měl nahráno třeba stošedesát tisíc za noc,

jenže s tím prostě chut', zvyšuješ částky a na konec nemáš nic. A pak tam jdeš druhý den, že ty peníze dostaneš zpátky a zase nic.

T: Myslel sis, že víš jak ten automat obehřát?

B: No jasný, byl sem si stoprocent jistej. Že čtyři dny bere a pátej dává. Jenže jak je ten pátej. Tak sem tam byl každým den skoro. I když sem měl stovku poslední, šel sem tam. I kdybych neměl co jíst. A nikdy sem to neobeřál, je to počítač..Jo taky sem měl kámoše, majitele jedny té herny a on když zavíral tak mi dal pití a nechal mě tam. Do rána, než zase otevíral. Celou noc sem tam byl. O jedny kole. Do každý bedny sem dal tisíc a roztočil bednu na automat. Vždycky se mě zeptal jestli to fakt zvládnou. Sem řekl, že mám peněz dost.

T: Nepotřeboval si na tom hrát sám? Uspokojovalo, tě jen koukat?

B: Ne, mě stačilo jak se to celou noc točí, hraje, bliká. Když sem prohrával, tak sem do toho bušil a řval. Co mi to ale bylo platný. Mi kolikrát někdo volal, sem se jen podíval kdo a strčil mobil zpátky do kapsy. A víš co je zajímavý? Nikdy sem na to nešáhl nalitej. Nikdy, jen střízlivej.

T: To je zvláštní. Ke gamblerství se druží i jiné závislosti alkohol, drogy. Alkohol tlumí sebekontrolu. Tak jdou hráči spíš hrát, než aby šli když nejsou pod vlivem alkoholu.

B: Vid'. Mě to taky psycholog říkal. Že sem asi ojedinelej. Když sem byl zlítej tak sem se fakt bavil. A mohlo být přede mnou dvacet beden a já nic.

T: Byla nějaká částka, kterou by si byl schopný vybrat?

B: Ne. Říkám, měl sem tam i stošedesát tisíc a hrál sem stejně dál. To nepochopíš proč, prostě musíš. No a v té době nějak mi Any dala nevybranou. Buď bedna, nebo syn. To už sem tak nějak přemejšlel, že to není jen tak. Že se malej už ptá kde je táta, kde je táta. Že je to průser a už sem tak trochu chtěl i sám přestat. Ale moc to nešlo. Já si myslím, že žádný psycholog nebo léčba ti nepomůže, musí každým se přemoci a chtít sám. Motivaci nějakou...

T: Už si věděl, že je vztah hodně narušený?

B: No to dost. Nejvíce ta důvěra. Víš, že jí lžeš. Ona to taky ví. Že jenom pro mě aby bylo dobře a ostatní nic. Moje vlastní rodina. Je ti jedno co jí řekneš nebo neřekneš. Jestli to ubližuje nebo ne. Kuli tomu všemu sem byl půl roku pryč od nich. Kvůli automatům a

hlavně asi kuli lhaní no. Vrátil sem se s tím, že je konec s hraním. a zas to prasklo. A už podruhý ten vztah asi utrpěl dost. Hodně. Zas kuli upomínce. To byla Ok karta.

T: Můžu se zeptat co to je?

B: To je taky půjčka. Strčíš jí do kteréhokoli bankomatu a vybereš. Výběr stál pětistovku, protože to bylo určený k placení v obchodech. No ale mě to bylo fuk. To byla teda Ok karta a pak ještě něco na ten způsob. No a tím to prasklo podruhý. To dala na ten výběr bedna nebo syn. S našima se to tenkrát tady dost ochladilo no. Ty vztahy. Sem šel z herny jednou a táta na mne uhodil a zeptal se tak hraješ? A já prostě jen tak, že jo. Pomáhali mi, ale už to bylo takový jiný. No. Štvalo mě že sem všem lhal, ale co. Tchýně se semnou taky nebavila, když to zjistila, ale to sem si říkal, že sou to v podstatě cizí lidi tak co. No a najednou nějak sem si řekl, že to musím přemocet a snažit se. Kuli všem. A kuli sobě taky.

Zezačátku sem fakt trpěl, chtěl sem hrozně moc. Ale nadruhou stranu už sem nechtěl kuli rodině. Malej, že jo už chodil do školky. Anny začala chodit do práce prodávat, k jedné známé, od které sem si taky půjčil a nedostávala výplatu. Rovnou si to ta známá nechávala jako splátku. Což si myslím, je dost obdivuhodný. Pak si taky přijela pro peníze ta moje bejvalá, jak sem si na ní nechával posílat tu poštu. Od tý sem měl asi třicet tisíc. Přesně nevím. A s tou to řešila taky Anna. Někdy bych si dal facku no.

T: To už jsme teda někde teď v přítomnosti?

B: Jo no. To sem si řekl vlastně dva roky dozadu, že už nemůžu hrát. A nějak to zvládnul. Nemohl sem jim to už prostě dělat. Popravdě když teď jdem do hospody a je to tam, tak si sednu zády.

T: Máš strach?

B: No mám, občas jak to vidím mám docela takový nutkání a musím jít. Radši na to nechci koukat. Tenkrát když sem s tím začal bojovat, tak mi hrozně vadily ty narážky víš. Rádoby vtipný, fakt mě to štvalo. Dneska už ne, vždyť víš. Se tomu i zasměju...Myslel jsem na to hodně dlouho. Od babičky sem si taky napůjčoval, že to chci na povolení dělat v Rakousku. Tý sme to taky nějak dali zpátky. Půjčovali nám i Anniny rodiče no. Co už sem mohl dělat.

T: Co Anna?

B: No. Už se o tom nebavíme, o ničem s tím spojeným. Od té doby. Když se někdo zmíní, má hned zalitý oči. Tak to řešit nechci. Mohli jsme se mít fakt dobře. Takhle ještě dva a půl roku budu platit třista euro měsíčně. No ale nebavíme se o tom. Neptala se mě už nikdy jestli hraju nebo ne. Nevím, jestli si myslí, jestli hraju nebo ne. Fakt už je to trochu tabu no. Tady o tom nemluvíme...

T: A co ti kamarádi? Narušilo to vztahy? Předpokládám, že se to taky nějak doslechli, že ty půjčovaný peníze skončily tam.

B: No tak to víš, že jo, jako všichni se semnou baví jakž takž dál. Ale ne jako dřív. Nebo baví no. To byli třeba jen známí. Takže se pozdravíme, jak se máš nebo tak. Řekli, že sem jim tenkrát nemusel tak furt lhát a říct to na rovinu. Jenže. Pak sem řekl samozřejmě, jak se věci mají. Nemusel sem dělat mrtvého brouka... nevím co už povídat. Máš něco, co bys chtěla vědět.

T: A jak to vidíš teď? V tuhle dobu.

B: Myslím na to, že bych si pohlídám až mladej přijde do puberty. Najednu stranu si nemyslím, že by v tom byla genetika. Můj táta taky nehraje, že jo. Ale stejně. Občas vidím jak mu ty ruce jedou na mobilu nebo na tabletě a tak. No. Teď už si říkám, že sem s tím v životě neměl začít. Už se stalo. Jak říkám, vyhýbám se tomu, jak můžu. Nechci to vidět radši. Mám strach. Občas na to myslím no, a jdu, nedám si říct.

Hele to ti taky můžu říct. V těch hernách se třeba ty hráči moc nebavili ani mně se nechtělo. Přitom se s nima vídáš skoro každým den. Maximálně se koukneš vedle jak mu to jde nebo on k tobě. Mě štválo, když mi někdo koukal přes rameno, nebo nedej bože se mi snažil radit.

T: Vůbec si nechtěl navazovat nějaký kontakt?

B: Ne ne ne, mě ty lidi přišli divný. Přitom sem byl jeden z nich, že jo...

T: Kouřil si v té době?

B: No jasný. Tak dvě kráby za noc.

T: To je dost.

B: Tak normálně taky kouřím. Ale krábu tak denně. Nedávno se mě taky ptal šéf jak sem na tom s hraním, ví, že odesílám peníze na splátku no No a to je můj příběh.

T: Děkuju moc, bylo to pro tebe asi dost vyčerpávající.

B: Née to né.

T: Dobře, tak děkuji i za to, že sem si to mohla nahrávat.

B: V poho, víš, že teď mi to nevadí. Já ti taky děkuju, musím ti říct, že mi to celkem bodlo se takhle vypovídat, zas po dlouhý době.

T: Tak to jsem ráda, že to má pozitivní přínos i pro tebe.

13.3 Rozhovor s komunikačním partnerem C

T: Jste připravený? Můžeme začít?

C: Ano.

T: Můžete mi nejdřív říct něco o sobě a pak tedy začít vyprávět, jak to začalo?

C: No tak žil sem s našima a bráchou. Ten tady bydlel skoro donedávna. Matka ho měla asi radši furt Lád'a, Lád'a. Tátovi to bylo fuk asi. Co jak je. Nejvíc mě jako malýho štvalo, že sme nikam nejezdili. Na výlet bo na tábor ne. No. Asi to moc nefungovalo, ale byl sem malej přece. Pak nám máma nechala ten barák, dole bydlel Lád'a a já s Helou nahoře. Pak se narodily holky. A brácha se taky časem odstěhoval za patnáct let. To mi matka nemohla nikdy odpustit, že sem ho asi vyštípál nebo co. Už s nim nejsem v kontaktu co máma umřela.

No a s tím hraním. Parkrát sem to zkusil tak v sedmnácti. No a pak myslím, že někdy po autonehodě. Měl jsem sešroubovanou nohu, proto sem byl půl roku na nemocenský. Chodil sem o berlích. Helena, to je moje žena, chodila do práce a holka do školky. Sem byla pořád doma sám a nudil sem se. Tak sem začal s chlapama chodit do hospody. Chodil sem s nima už dřív, ale začal sem častěj. Fakt sem se nudil. Hela pro mě vždycky pak dojela, abych nemusel chodit pěšky. Chlapi si občas do těch beden něco hodili nějakou tu korunu. Tak sem to nějak zkoušel s nima pak. Za stovku za dvě, někdy se povedlo něco nahrát někdy ne. No moc peněz se neměl, já sem byl na nemocenský a měli sme, teda i teď, ale ona má ještě jeden a tam jí posílma svojí výplatu a ona s tím pak hospodaří. Tak sme třeba vybral pětistovku, tisíc. Tak to se jí moc nelíbilo, že tolik prochlastám a tak. Docela sme se hádali. Tak už sem si z účtu moc nebral.

T: A jak se to tedy vyvíjelo dál?

C: No pak sem už začal chodit do práce. To sem ještě dělal na pile. Už sem tam chodil docela pravidelně. Z účtu sem moc brát nemohl, aby nebylo doma zle. Tak sem si začal půjčovat v práci. Že se něco rozbilo a tak.

T: Od kolegů?

C: Ne, od šéfa. On mi to potom strhával z platu, takže na účet chodil míň. Řekl sem, že se něco rozbilo a nemáme na to a tak. Potom sem chtěl nějak znova půjčit pět tisíc a asi se mu to nezdálo tak zavolal Hele co se nám zas rozbilo a na co to potřebujeme. Ta samozřejmě nic nevěděla tak to byl docela průser. Řekla mu, že neví o co jde a ať už mi nic nepůjčuje. Pak sem si něco vymyslel a řekl mu to, abych nebyl za blba. Ale dodneška mu vlastně dlužím ještě sedm tisíc. Tenkrát asi měla už Helena podezření, že hraju, brečela, že utrácím naše peníze a že máme dvě holky a tak. Já mám holky rád, ale nemyslím si, že bych s nima měl nějak hlubokej tátovskej vztah. Prostě dcery. Jana se narodila postižená, možná proto mě to s nima doma moc nebaví. Já sem věděl, že jim беру peníze, ale nemohl sem si pomoci a tak ale už sme to víc nerozebírali.

T: A co bylo dál?

C: Tak pak sme vždycky počkal na výplatu a bral peníze z toho. Zezačátku sme tam strkal pár tisíc, ale pak už sem tam dal jednou celou výplatu. V té době sem taky nějak začal podnikat s dřevem. Všechny peníze z toho samozřejmě skončily taky tam. To už Hela věděla o co jde, ale nějak sem se s ní o tom nemohl bavit nebo nechtěl. Já sem rád, dyš se zavřu do garáže dám cigo a něco si tam dělám a mám pokoj. Chtěla se o tom furt bavit, nebo o léčbě, ale to bych nikdy nešel. V tu dobu taky nějak začali rozpory mezi mámou a Helou. Že mě málo hlídá a tak. Já sem s tím ale nic tenkrát nenadělal, byla to přece máma tak co sem mohl dělat. No a peníze tenkrát nějak nebyly, tak sme si vzal první půjčku. Taková ta rychlá do dne dostaneš peníze, na dvacetpět tisíc. Padlo to tam za noc. A to prostě chceš ty peníze vybrat zpátky, nemůžeš to tam nechat. Musel jsem na to furt myslet na ty bedny, a že prostě jednou vyhrát přece musím. Tenkrát ještě Hela přišla na to, že neodvádím z toho podnikání zdravotní a sociální. Máma mi půjčila šedesát tisíc, abych to mohl splatit. Dělal to asi čtyřicet tisíc, tak mi zbylo dvacet a hned sem šel tam. A zase sem nic nevyhrál. Začal sem přemýšlet jak to obehrát, jak

tomu přijít na kloub. Nic nevycházelo ale. No, a jelikož je Helena účetní, tak mi spočítala tu socku a zdrávku a zjistila, že to tolik ale nebylo. A kde jsou ty zbylé peníze. Zase sme se pohádali, máma s Helou taky. Někdy sem si říkal jak to, že se semnou furt je. Máma říkala, že kuli baráku, to ale pochybuju.

T: Nikdy jste s ženou otevřeně o Vašem problému nemluvil?

C: Ne. By to asi stejně nepochopila. No pak sem si vzal další půjčku a tu sem nestíhal nějak splácet, tak sem si vzal jinde, abych jí splatil. Takhle to bylo několikrát. Mezi tám sem třeba půlku těch peněz naházel tam. Ta hospoda byla na našem sídlišti, teď tam je nějaký zverimex nebo co. Vedle tý hospody bylo hřiště na nohejbal a dětský prolézačky. Katka si tam chodívala s holkama hrát.

T: Dcera?

C: Jo ta starší, zdravá. Tenkrát sem si jí asi nevšimnul a šel sem do hospody si máčknout. A ona tam přišla zamnou. Bylo to divný ale tak vzal sem si jí na klín a byla tam semnou. Řekl sem jí, že to nesmí říct mámě a kupodivu fakt neřekla. Tenkrát sem bral peníze z kasičky i jí, na to taky ale Hlena přišla. Říkal sem jí, že sme musel vrátit peníze za nákup mámě, ale nebyla to. Myslím, že tenkrát sem tu bednu potřeboval nejvíc, myslel sem na to furt, když sem vstával, v práci, doma a před spaním, snad nostop. Neumím to vysvětlit, už teď když ti to povídám, tak mám takový vnitřní pnutí, nebo jak to říct

T: Vážně jste nikdy nepřemýšlel nad pomocí nějakého odborníka?

C: Ty stejně ví prd. Člověk sám musí vědět co si dovolit může a co ne. O kde sme to zkončil. No pak sem si vzal půjčku na padesát tisíc, pak na sto, pak na stošedesát a nakonec na dvěstěpadesát. Tenkrát tam musel být i podpis manželky a tak. Tak sme vzal její daňový přiznání a pak to podepsal za ní. Myslím, že tenkrát sem nás zadlužil úplně nejvíc. Když já si prostě nemůžu pomoci. Nejde mi říct ne, kašlu na to. Já to potřebuju. Ono to je to jako droga nebo co. No a pak se na to nějak přišlo zase. Helena brečela, že už neví co dál, že umřeme hlady, jestli si uvědomuju, že máme děti, a že předěláváme barák, že je celou dobu nešťastná, že si neuvědomuju jakou to dá práci starat se a živit rodinu a tak. Vždycky když mi takhle vyčítá a bulí, jdu si do tý svý garáže na cígo abych se uklidnil. Mám hroznýho nerva. Ono s Helenou bylo furt něco.

Tenkrát byly holky doma a měl sem je hlídat. Katka už byla docela velká tak sem šel na chvíli na pivo. No a to byl hroznej problém, malá začala zvracet a volaly Hele. Hela tam poslala mojí mámu. No a řešilo se to snad dva dny. Furt něco prostě. No a s těma penězma sme se domluvili na to, že si vybereme stavební spoření a splatíme to všechno z toho. A že budu posílat teda peníze na Heli účet, už sme neměli společnej. Tak to sem nějak zvládlo.

T: Bylo ještě něco zásadního dál, co by jste mi mohl říct?

C: Nó pak sem začal rozvážet u pekárny. To děláme na směny. Když dělám ranní tak mám od dvou od rána a dopoledne sem doma.. odpolední mám do pěti tak, někdy se vracím až v sedm. Mám takovou nepravidelnou pracovní dobu. Což mi popravdě dost vyhovuje. Nikdo se mě doma neptá, kde sem byl když přijdu o dvě hodiny dýl, protože sem prostě byl v práci.

T: Byl jste tedy hrát?

C: Jo je to můj koníček. Hele jich má spoustu. Třeba furt někam jezdí na kolo, chodí na jógu, na pilates a spoustu dalšího. Tak co. Taky si potřebuju odpočinout, tak jdu tam. Jinak jsem pak zase neměl peníze, tak jsem si půjčil zase. No a jak Hele dělá doma, tak za čas přišla upomínka a vyzvedla jí ona. Takže zase bulela, řev, výčitky a tak. No a zanedlouho jsem přišel na to, že má Helena chlapa. Nebo teda já jsem na to nepřišel, volala mi žena toho chlapa. Že si mám hlídat ženskou, že leze za jejím chlapem, a že rozbijí rodinu. Byl sem hrozně naštvanej. Doslova sem zuřil. Myslel jsem, že jí zabiju. A ještě k tomu dyš sem na ní s tím udeřil, tak ona se ani nepokoušel lhát. Řekla, že ho má, že si nedokážu představit jaký to je řešit furt problémy s penězma, mít strach, že nebudem mít co jíst, že doma se má člověk cítim bezpečně a ne mít furt strach z toho co bude, že sem jí nikdy nepodržel, že nikdy není dost dobrá a jen jí stahuju dolu. Že prej teda je to vlastně moje vina, že za to můžou bedny. To sem si říkal, že si snad ze mě dělá srandu nebo co, já můžu za to, že se tahá s jiným? To snad ne. Tenkrát sem strašně vybouchl, vážně sem myslel, že jí zabiju.

T: Stalo se něco?

C: Ne nic jí nebylo nakonec. Chodili sme pak okolo sebe tak měsíc beze slova. Myslím si, že přemýšlela, že ode mě odejde. Jenže by neměla kam jít. Barák byl psanej na mě.

A co taky holky. Museli sme se nějak pak o tom pobavit. Řekla, že už se scházet nebudou a že se musí začat řešit ta půjčka, že to nezvládneme všechno splácet. Vzali jsme si nějakou výhodnou hypotéku, bysme nějak ušetřili na úrocích a ještě by mělo zbýt čtyřicet tisíc. Hela si vzala další firmu na účetnictví a hned to bylo prej lepší. Já vím, že ty peníze jsou moje chyba a to ostatní možná z části taky, ale já si nemůžu pomoci. Hrozně mě to baví, a když chci tak prostě musím jít.

T: Nenapadlo Vás někdy, že to není koníček, ale závislost?

C: Nevím, ale i kdyby to tak bylo, tak to na ničem nic nemění. Nikam bych nešel, k nějakým závislákům na drogám a tak.

T: Můžu se zeptat proč ne?

C: No prostě ty lidi sou na dně, prostě takový ty socky. A co bych tam dělal, stejně by to nepomhlo. Prostě dyš to chci tak jdu. Asi ti to přijde divný, ale já si nemyslím, že bych měl problém. Až budu chtít přestanu.

T: Dobře. A jak to všechno bylo dál?

C: Nějakou dobu sem pak nechodil, držel jsem se doma a tak. Ale zjistili sme, že je máma nemocná. V tu dobu sem tam zase začal chodit. Ale nikde sem si nepůjčoval, fakt ze svý výplaty. Tak nějak mě to asi uklidňovalo. Půl roku na to máma umřela. Jediný místo, kde jsem na to nemyslel byly bedny. Chodil jsem často. Pak se jednalo nějak o dědictví a dostal sem jako syn asi stotřicet tisíc. Když sem zjistil, že sou na účtě, tak sem vybral padesát tisíc a šel sem do hospody. Hrozně sem se opil a narval sem tam všechno. Zase sem nic nevyhrál no. Helena na to přišla a okamžitě sem musel zbytek, těch osmdesát tisíc převést na její účet. Říkala mi, že se s tím musím naučit žít, že tu máma už není a ne utíkat do hospody. Z těch peněz co zbyly sme nechali vyměnit okna.

T: To už jsme tedy někdy v přítomnosti?

C: Jo to bylo tak půl roku dozadu no. Pak sem se docela krotil. S Hel se to nějak uklidnilo, nemyslím si, že by se dál scházela s tím chlapem. Domluvili sme se, že na ní nechám napsat půl baráku, protože vlastně splácí ty dluhy a stejně nemá nic, tak je to asi fér. Nezdá se mi, že by mě o to chtěla připravit, jen je chytrá. No a jinak za tu dobu sem se neuhlídal asi je jednou. Dostal sem chuť a neměl sem peníze. Tak sem si došel půjčit dvacet tisíc. No a pak sem to neměl jak splácet, že jo. Tak sem to došel říct Hele, že sem

v práci naboural něčí osobák, a že sem to nechtěl dělat přes pojišťovnu tak sem mu dal něco cash. A zbytek, že sem nakoupil matroš na ten bazén, co budem dělat. No vypadala, že mi věří. Já vím, že lžu furt dokola. Ale co mám dělat no. No a to je asi všechno.

T: Říkáte, že je to Váš koníček. Nemyslíte si, že na to, že je to hobby to ovlivňuje Váš život moc?

C: Já nevím, hodně lidí svým koníčkem žije.

T: Dobře, tak Vám moc děkuji za rozhovor.

C: Není zač.